

2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edilməsi Zəfərimizin tarixi təntənəsidir

12

Yeni hədəflərə hesablanmış fəaliyyət!

3

Yaranmış reallıqlar dövrün tələbinə uyğun olaraq qarşıya yeni hədəflər qoyub. Azərbaycan artıq dünyaya öz sözünü deyən, qalib dövlət kimi səs salıb. Özünü təsdiq etmiş, gələcək inkişaf imkanlarına malik güclü dövlət olduğunu sübut edib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin Azərbaycan üçün əhəmiyyətini vurğulamaq, milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə aşılamaq məqsədi ilə yaradılmış Heydər Əliyev Fondu da ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini vermişdir.

№ 003 (6444) 8 yanvar 2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Rəngli inqilablarla gələn fəsil - baharmı, qışmı?

8

"COVID-19" ilə mübarizə effektiv nəticələr verir

10

Azərbaycanda yeni növ koronavirus "COVID-19"-a qarşı qabaqçılıq tədbirlər görülmüş olsa da, hələ də gizli düşmənlə üz-üzə qalmışıq. Ölkəmizdə ilk yoluxma qeydə alındığı gündən bu günə qədər 8 min 431 nəfərin vəfat etməsi əlbəttə ki, böyük bir göstəricidir.

Soyuqdəymə, qrip, yoxsa Omikron?

5

Epidemiyanın beşinci dalğası qrip və soyuqdəymə xəstəlikləri ilə eyni anda inkişaf edir. Müayinə olunmadan isə insanın hansı xəstəliyə mübtəla olmasını anlamaq mümkündür. Lakin elə simptomlar var ki, onlar buna eyham vurur.

RƏZALƏT: Marqarita Simonyan qazax xalqını təhqir etdi!

Ronaldoya heykəl qoyuldu

Hindistanın Qoa şəhərində Portuqaliya millisinin və "Mançester Yunayted"-in hücumçusu Kriştiano Ronaldoya heykəl qoyulub. Qol.az xəbər verir ki, bununla bağlı şəkil ESPN-nin Twitter sahifəsində paylaşılıb. Lakin heykəli heç də hamı bəyənmayıb. Şəkilə yazılan şərhlərdə heykəlin Ronaldoya oxşamadığı qeyd olu-

Serial çəkmək, yoxsa serialdan pul çəkmək?

"Ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən reklam xarakterli aksiyaların bir forması olaraq teleseriallar çəkməyə başladı. Dünyanın müxtəlif ölkələrində xüsusən Avropa ölkələrində və ABŞ-da incəsənətin bu yeni, modern, sintetik janrı get-gedə inkişaf etməyə başladı.

7

Nikolun "peşəkar qadın ordusu"nun komandanı Anna olacaq?

14

İnsan resurslarının qıtlığı, vətəndaşların, xüsusilə hərbi qulluq yaşına çatmış gənclərin ölkəni tərk etməsi Ermenistanda ordu quruculuğu işini...

"Azərbaycan BMT Baş Assambleyasının Peyvənd Bərabərliyi ilə bağlı Yeni il qətnaməsini dəstəkləməkdən qürur duyur". Bu barədə Azərbaycanın BMT-dəki daimi nümayəndəliyinin twitterdəki rəsmi hesabındakı paylaşımında bildirilir. "Azərbaycan BMT Baş Assambleyasının Peyvənd Bərabərliyi ilə bağlı Yeni il qətnaməsini dəstəkləməkdən qürur duyur və Qoşulmama Hərəkatının Sədri qismində dünyanın hər yerində hər bir insan üçün təhlükəsiz, effektiv və əlçatan peyvəndləməni təmin etmək üçün global səylərdə aparıcı rolunu davam etdirəcək", - deyərək qeyd olunur.

olduğunun göstəricisidir.

"BİZ BİRLİKDƏ GÜCLÜYÜK" ŞÜARİ İLƏ PANDEMİYAYA QARŞI SAVAŞAN AZƏRBAYCAN NÜMUNƏSİ

Pandemiya qarşısında dünya ölkələrinin əksəriyyətinin özünə qapandığı dövrdə pandemiyanın tüğyan etdiyi bir dövrdə Azərbaycan Prezidenti, Qoşulmama Hərəkatının sədri İlham Əliyev bir sıra global təşəbbüslərlə çıxış edərək global liderlik rolunu üzərinə götürdü, pandemiyanın öhdəsindən gəlmək üçün beynəlxalq həmrəyliyi və əməkdaşlığı təbliğ edən ilk ölkələrdən oldu. Bu sırada dövlət başçısının təşəbbüsü ilə Qoşulmama Hərəkatının 2020-ci ilin mayında təşkil edilməsi

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsünün 179 ölkə dəstəklənməsi dünyada Azərbaycana olan inamın və etimadın göstəricisidir

Azərbaycan BMT-nin ədalətli peyvəndləmə ilə bağlı qətnaməsinin dəstəklənməsi bir daha pandemiya qarşı mübarizədə "Azərbaycan nümunəsi", Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyasətə inamının göstəricisidir. Xüsusilə də, beynəlxalq ictimaiyyət Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin COVID-19 pandemiyasına, "peyvənd millətçiliyi"ne qarşı qlobal mübarizəsini və təşəbbüslərini dəstəkləməklə bir daha deyilənlərin real təzahürüdür.

Belə ki, dekabrın 16-da BMT-nin Baş Assambleyasında Azərbaycan tərəfindən Qoşulmama Hərəkatının adından irəli sürülmüş COVID-19 əleyhinə peyvəndlərə bütün ölkələrin bərabər, məqbul qiymətə, vaxtında və universal əlçatanlığının təmin edilməsi ilə bağlı qətnamə qəbul edilib. 179 ölkənin dəstəyi ilə qəbul edilən qətnamənin əleyhinə heç bir ölkə səs verməyib. Bu, Azərbaycanın mövqeyinin nə dərəcədə güclü

Zirvə toplantısını və 2020-ci ilin dekabrında 150-dən çox ölkənin dəstəyi ilə keçirilmiş BMT Baş Assambleyasının dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində Xüsusi Sessiyasını ayrıca qeyd etmək olar. Bununla yanaşı, xatırlayırınsızsa, koronavirusa qarşı vaksinin yeni istifadəyə buraxıldığı dövrdə bəzi ölkələr "peyvənd millətçiliyi" edərək onların bölünməsinə qeyri-bərabərliyə üstünlük verirdilər. Əlbəttə, dünyada global gücə çevrilən Azərbaycan rəhbərinin diqqətindən bu məqam yayınma bilməzdi. Nəticədə, Prezidentin tapşırığı ilə Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı adından BMT-nin İnsan Hüquqları Şura-

Azərbaycan BMT-nin ədalətli peyvəndləmə ilə bağlı qətnaməsini dəstəkləyib

sında irəli sürdüğü "Bütün ölkələrin peyvəndlərə bərabər və universal çıxışının təmin edilməsi" adlı qətnamə 2021-ci ilin martında yekdilliklə qəbul olunub. Bir sözlə, Azərbaycanın koronavirus pandemiyası ilə apardığı mübarizə bir daha onu göstərdi ki, ölkəmiz bu istiqamətdə global səviyyədə liderliyini davam etdirir. Çünki Azərbaycan bəzi ölkələr kimi pandemiya ilə mübarizədə yaxasını kənara çəkmədi, əksinə, bütün müstəvilərdə xəstəliklə mübarizə zəminində hətta dünyaya da öz töhfəsini verdi. Pandemiyanın öhdəsindən gəlmək üçün beynəlxalq həmrəyliyi və əməkdaşlığı təbliğ edən ilk ölkələrdən oldu. Bəli, 2020-ci il, noyabrın 10-u. Azərbaycan Xalq-İqtidar-Ordu birliyi ilə Qarabağ qovuşdusa, tarixi ədalət bərpə olundusa, Qarabağ probleminin Qalib Nidası qoyuldusa, pandemiya qarşı mübarizədə də bir olmalıyıq. Və bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin atdığı hər bir uğurlu addımı xalqımızda nikbinlik yaradır. Xalqımızın öz Prezidenti ətrafında birləşməsi və ölkə rəhbərini dəstəkləməsi pandemiya üzərində qələbəni təmin edən başlıca amillərdən biridir. Bu gün bütün dünya Azərbaycanın təcrübəsini mənimsəyir. "Biz birlikdə güclüyük" şüarı ilə pandemiya qarşı savaşa Azərbaycan görünməmiş nümunə yarada bilib.

miyyətimizin rifahı başlıca vəzifədir və bu məqsədə nail olmaq üçün bütün vasitələrdən istifadə olunur.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV: "DÜNYADA PEYVƏNDLƏRİN BÖLÜŞDÜRÜLMƏSİNDƏ MÜŞAHİDƏ EDİLƏN AYRI SEÇKİLİK MƏYUSLUQ YARADIR"

Prezident İlham Əliyev Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesusla videokonfrans formatında görüşü zamanı koronavirusa qarşı peyvəndlərin bölüşdürülməsində müşahidə edilən ayrıseçkilik məyusluq yaratdığını demişdir. Və bildirmişdir ki, Azərbaycan indiyədək 80-ə yaxın ölkəyə birbaşa və ÜST xətti ilə maliyyə və humanitar yardım edib, bir sıra ölkələrə təmənna-sız olaraq COVID-19 əleyhinə vaksinlər göndərmişdir. Heç təsadufi deyil ki, Azərbaycan koronavirusla bağlı 30-dan çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımları edib. Həmçinin, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon ABŞ dolları məbləğində könüllü maliyyə töhfəsi ayıraraq, bu yaxınlarda dörd ölkəyə təmənna-sız olaraq 150 min doza vaksin təqdim edib.

Məhz Azərbaycanın bu istiqamətdə daha bir təşəbbüsü BMT səviyyəsində dəstək tapması, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin daha bir il müddətə - 2023-cü ilə qədər uzadılması və Prezident İlham Əliyevin təşəbbüslərinin beynəlxalq müstəvidə də dəstəklənməsi dünya dövlətlərinin Azərbaycan dövlətinə inamının göstəricisidir.

Beləliklə, Azərbaycanın BMT-dəki daimi nümayəndəliyinin twitterdəki rəsmi hesabındakı paylaşımında deyildiyi kimi: "Azərbaycan BMT Baş Assambleyasının Peyvənd Bərabərliyi ilə bağlı Yeni il qətnaməsini dəstəkləməkdən qürur duyur". Bir sözlə, bütün göstərilənlər onu deməyə əsas verir ki, artıq ölkəmiz, xüsusilə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev təkcə bütün regional məsələlərdə deyil, mahiyyətindən asılı olmayaraq dünya miqyasında baş verən global hadisələr zamanı qətiyyətli mövqə nümayiş etdirir. Dövlət başçısının təşəbbüsləri global miqyasında beynəlxalq həmrəyli-

yin və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi istiqamətində mühüm nümunədir. Bu da onu göstərir ki, son 18 ildə Azərbaycanda həyata keçirilən mühüm tədbirlər beynəlxalq birliyin Azərbaycana inamının, etimadının təzahürü, ölkəmizin və dövlətimizin başçısının global miqyasda nüfuzunun göstəricisidir.

RƏFIQƏ HÜSEYNOVA

DIQQƏT: Bu qaydalara əməl etməyənlərin "Peyvənd sertifikatı" ləğv olunacaq!

"Fevralın 15-dən etibarən Covid-19-a qarşı "Peyvənd sertifikatı" etibarsız sayılacaq. Ümumiyyətlə burada mühüm addım ondan ibarətdir ki, buster dozanın vurulması müəyyən qaydalar çərçivəsində tənzimlənsin". Bu fikirləri S?A-ya açıqlamasında Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin üzvü Müşfiq Məmmədli bildirib.

Onun sözlərinə görə, burada insanların təhlükəsizliyi ön plana çıxarılmışdır: "Buster doza qəbul edən şəxslərdə virusa yoluxma ehtimalı aşağı düşür. Qeyd edim ki, virusa yoluxsalar belə həmin dövrün yüngül formada keçməsinə kömək edir. Yeni fevralın 15-nə qədər buster dozanı almağın vacibliyi bu qaydalarda qeyd edilir. 2-ci dozanın üzərindən 6 aydan çox keçmiş şəxslərin "Peyvənd sertifikatı" fevralın 15-dən etibarlı hesab edilməyəcək. Buster dozanı qəbul edən şəxslərdə "Peyvənd sertifikatı" müddətsiz olacaqdır. Bu baxımdan hər kəsi buster dozanı almağa və vaksinasiyada fəal iştirak etməyə dəvət edirəm. Bu qaydalara əməl etməyən şəxslərin "Peyvənd sertifikatı" ləğv olunacaqdır. Bu da həmin insanların istər kütləvi məkanlara, istərsə də digər sahələrə daxil olmağına müəyyən məhdudiyyətlərə gətirib çıxara bilər".

Abutel İlhamqızı

Mina xəritələri ilə bağlı məsələ bu il öz həllini tapacaq?

"Mina xəritələrinin bütövlüklə verilməməsi məsələsində sonuncu Brüssel görüşündə nəzərə alsaq, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə keçirilmiş 3 tərəfli görüş zamanı, bu məsələlərin öz həllini tapacağı dəfələrlə vurğulanmışdır". Bu sözləri S?A-ya açıqlamasında millət vəkili Aqil Məmmədov bildirib.

Onun sözlərinə görə, qəbul olunmuş bəyannamədə də nəzərdə tutulmuş məsələlər gecikdirilmədən vaxtında öz həllini tapmalıdır: "Çox təəssüflər olsun ki, nəzərdə tutulmuş məsələlərin bir neçə bəndi bu gün də icra olunmadan qalmaqda davam edir. Eyni zamanda verilmiş bəzi mina xəritələri də tam olaraq doğrunu əks etdirmir. Bununla da əlaqədar cənab Prezidentin öz iradını, fikrini bildirib. Buna görə də bir çox mülki şəxslər, əsgər və zabitlərimiz minaya düşərək ağır bədən xəsarətləri almış, hətta həyatlarını itirənlər də olmuşdur. Görünən budur ki, Ermənistan ilə keçirilən görüşlərdə qəbul olunmuş bəyannamələrdə nəzərdə tutulan maddələrə biganə yanaşılıb. Onlar bu prosesi uzadaraq bu cür məsələlərə bir növ öz fikirlərini bildirirlər.

Təəssüflər olsun ki, bu günə qədər bu məsələlər tam şəkildə öz həllini tapmayıb. Belə başa düşürəm ki, bütün bunlar sülh sazişinin qəsdən uzadılmasına xidmət edən bir məsələdir. Eyni zamanda Ermənistan tərəfi Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə əlaqədar bəzi məsələlərdə danışıqlar zamanı müsbət fikirlər söyləyə də yenə də orada ikili yanaşmalar açıq-aşkar özünü göstərib. Mən belə başa düşürəm ki, Ermənistan tərəfi artıq 44 günlük Vətən müharibəsində hansı duruma düşdüklerini unutmamalıdır. Nəzərdə tutulmuş o 4 görüşdə qəbul olunmuş maddələri gecikdirmədən icra etmələri yüksək bir nəticə ola bilərdi. Bunun həm Azərbaycan, həm Ermənistan, həm də region dövlətləri üçün böyük bir nəticələri ola bilərdi. Zəngəzur dəhlizinin də açılışı təkcə bölgə dövlətləri üçün deyil, Ermənistan tərəfi üçün də çox yararlı nəticələrə bilər. Buna görə də həm mina xəritələri, həm də digər maddələrin vaxtında yerinə yetirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş müddəalar və nəzərdə tutulmuş məsələlər tez bir zamanda icra olunmalıdır. Ermənistan gecikmədən bu məsələlərin həllini həyata keçirməlidir. Bunun artıq Ermənistan ictimaiyyəti də açıq-aşkar münasibətlərində göstərib. Elə düşünürəm ki, Ermənistan rəhbərliyi bəzi təsirlərdən çıxaraq artıq müəyyən addımlar atmalıdır".

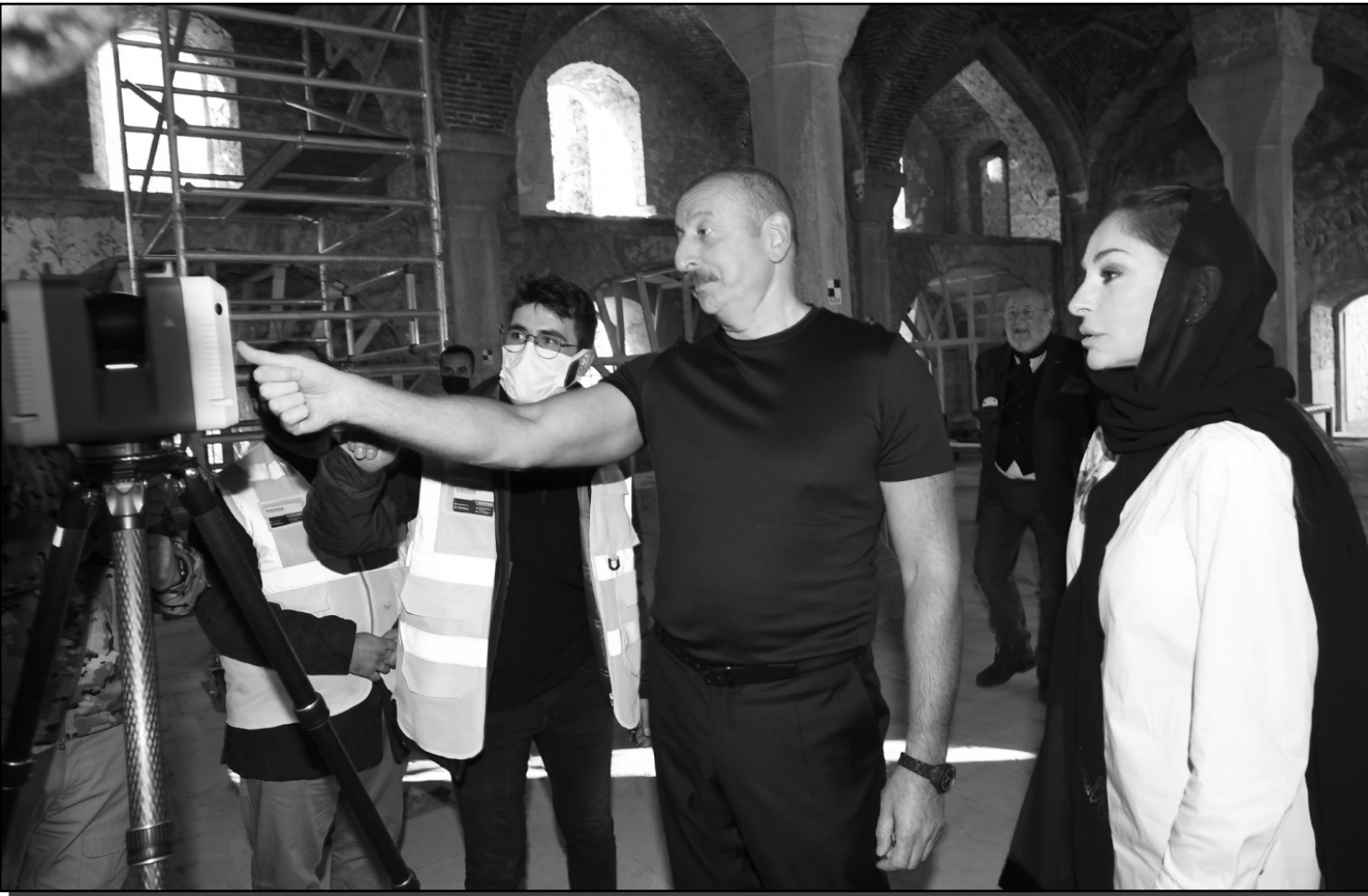
Səbinə Hüseynli

Yaranmış reallıqlar dövrün tələbinə uyğun olaraq qarşıya yeni hədəflər qoyub. Azərbaycan artıq dünyaya öz sözünü deyən, qalib dövlət kimi səs salıb. Özünü təsdiq etmiş, gələcək inkişaf imkanlarına malik güclü dövlət olduğunu sübut edib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin Azərbaycan üçün əhəmiyyətini vurğulamaq, milli dövlətçilik ideyalarını yeni nəsillərə aşılamaq məqsədi ilə yaradılmış Heydər Əliyev Fondu da ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini vermişdir.

Fəaliyyətə başladığı zamandan bu günə qədər həyata keçirdiyi layihələrin, tədbirlərin hər biri Azərbaycanın tərəqqisi və xalqın rifahının yaxşılaşmasına xidmət edib. Genişmiqyaslı proqram və layihələri elm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, idman, ekoloji və s. sahələri əhatə edir. İnsanların yaradıcı potensialının, bilik və bacarıqlarının aşkara çıxarılmasına, qabiliyyətlərini göstərməsinə, inkişaf etdirməsinə yardım etmək, uşaq və gənclərin hərtərəfli biliklərə malik vətəndaş kimi yetişdirilməsi töhfələrini verən Heydər Əliyev Fondunun demək olar ki, bütün sahələrdə reallaşdırdığı layihələr böyük əhəmiyyət kəsb edib. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO və İESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın hər bir layihəsi Azərbaycanın işıqlı sabahına əvəzsiz

Yeni hədəflərə hesablanmış fəaliyyət!

töhfədir. Yarandığı zamandan bu günə qədər zəngin, genişmiqyaslı layihələri ilə diqqəti cəlb edib. Reallaşdırdığı layihələrin hər birində cəmiyyətdə bərabər təhsil imkanlarının yaradılması, gənc nəslin biliklərə yiyələnməsi, Azərbaycan xalqının mədəni ənənələri və mədəniyyətinin inkişafı və təbliği, insanların sağlamlığı diqqətdə saxlanılıb. Yola saldıığımız 2021-ci ildə də Heydər Əliyev Fondu qarşıya qoyduğu hədəflərə doğru irəliləyərək genişmiqyaslı layihələrin müəllifinə çevrilib. Bu layihələr necib və xeyrixah əməllərdən yaranıb. Təkcə bir ilin -

2021-ci ilin qısa xronologiyasına nəzər yetirsək, fikirlərimizi təsdiqləmiş olarıq.

DİNLƏRARASI DİALOQUUN İNKİŞAFINA HƏDƏFLƏNMİŞ LAYİHƏLƏR

Xatırladaq ki, Heydər Əliyev Fondunun tarixi, mədəni və dini irsin qorunmasına xidmət edən layihələri Azərbaycanın sərhədləri ilə məhdudlaşmır. Avropada Versal Sarayının memarlıq abidələrinin, kafedral kilsənin vitrajlarının bərpası Azərbaycanda tolerantlığın, dözümlülüyün, dünya mədəniyyətinin rəngarəngliyinə hörmətin qədim və möhkəm kökləri olduğunu özündə bir daha

ehtiva edir. Azərbaycanın Birinci Xanımı Mehriban Əliyeva Roma şəhərinin ətrafında yerləşən 60-a yaxın katakombaların bərpasında əhəmiyyətli işlərə imza atmışdır. Müqəddəs Marçellinio və Pietro katakombaları xristian aləmi üçün ən mühüm və ən maraqlı abidələrdən biridir və bu addım dinlər və mədəniyyətlərarası dialoqu daha bir parlaq nümunəsi olaraq tarixə yazıldı. Artıq on ildən çoxdur ki, Fondun dəstəyi ilə Vatikanda mühüm tarixi əhəmiyyət daşıyan dini abidələr bərpa edilir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın necib təşəbbüsü

il ötən il Vatikanda bu istiqamətdə əməkdaşlığın növbəti mərhələsinin icrasına başlandı. Belə ki, yola saldıığımız ildə Heydər Əliyev Fondu və Müqəddəs Taxt-Tacın Müqəddəs Arxeologiya Şurası arasında Müqəddəs Komodilya katakombalarının bərpasına dair yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandı. Bu onu göstərmiş oldu ki, Heydər Əliyev Fondu və Vatikan arasında mövcud əməkdaşlıq artıq növbəti mərhələyə qədəm qoymuş oldu. Heydər Əliyev Fondu və Vatikan tərəfindən əsas qoyulan bu uğurlu əməkdaşlıq mədəni irsin qorunmasına xidmət etməklə yanaşı, eyni zamanda, dinlərarası dialoqu inkişafına öz töhfəsini verir. Yeni əməkdaşlıq razılaşması Roma şəhərindəki katakombalardan birinin ictimaiyyət üçün açılması və bu yolla Roma şəhərinin mədəni zənginliyinə daha bir incinin əlavə olunması ilə nəticələnməkdir.

Heydər Əliyev Fondu ölkə daxili dini abidələrin bərpa və təmirinə böyük önəm verir. Ötən il əhalinin ən çox ziyarət etdiyi müqəddəs ocaqlardan biri olan Şamaxıdakı Pirsaat Baba ziyarətqah-məscid kompleksi bərpa və yenidənqurma işlərindən sonra istifadəyə verildi. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2020-ci ildə burada bərpa-yenidənqurma işlərinə və yeni məscid binasının inşasına başlanılmışdı.

BÖYÜK QAYIDİŞA HEYDƏR ƏLİYEV FONDUNUN TÖHFƏLƏRİ

Bildiyimiz kimi, Ermənistanın otuz ilə yaxın davam edən hərbi təcavüzü nəticəsində işğal altında olan ərazilər darmadağın edilib, erməni vandallığına və təcavüzünə məruz qalıb, o məkənlərdəki misilsiz mədəni irsimizə çox böyük ziyan dəyib. Yüzlərlə tarixi abidənin - muzeylərin, incəsənət qalereyalarının, məscidlərin, qəbiristanlıqların yerlə-yeksan və talan edilməsi, təhqir olunması erməni əməllərinə bir daha dünyaya təqdim etdi.

Ardı Səh. 4

Yeni hədəflərə hesablanmış fəaliyyət!

Əvvəli-Səh-3

Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva 2020-ci il dekabrın 8-də Fondun işğaldan azad edilən ərazilərdəki mədəni-dini abidələrin, məscidlərin bərpası üzrə layihəyə başladığını bəyan etdi. Bununla da Heydər Əliyev Fondu tarixi bərpa işlərində dövlət tərəfindən həyata keçirilən layihələrə vətəndaş cəmiyyətinin üzvü kimi öz dəstəyini göstərir. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın göstərişi ilə regionda icrasına başlanılan layihəyə yerli mütəxəssislərlə yanaşı, xarici ekspertlər də dəvət olunublar. Hazırda bərpa prosesinə Avstriya, Böyük Britaniya, Bolqarıstan, İtaliya, Latviya, Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan və digər ölkələrdən mütəxəssislər cəlb edilib. Abidələrin yenidən qurulması zamanı onların ilkin, yeni autentik simasının pozulmaması prinsipi əsas götürülür. Mehmandarovların da malikanəsi məhz bu çirkin niyyətlərin qurbanı olub. Mühüm mədəni-tarixi memarlıq abidəsi olan Mehmandarovların malikanə kompleksində bərpa işlərini Heydər Əliyev Fondu aparır. Şuşada Aşağı Gövhər Ağa məscidində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa işləri davam etdirilir. Məsciddə ikinci mərhələ üzrə bərpa işləri aparılır. Bu mərhələdə məsciddə ilkin layihə qorunmaqla möhkəmləndirmə işləri həyata keçiriləcək, məscidin ərazisində olan və ermənilər tərəfindən dağıdılmış mədrəsə də bərpa ediləcək.

ZƏFƏRİMİZDƏN YARANAN UNIKAL ƏSƏRLƏR DÜNYAYA MÜHÜM İSMARIC OLDU

Bəli, bu gün dağıdılmış ərazilərin bərpası və yenidən qurulması

istiqlalətində abadlıq-quruculuq işlər aparılır. Bu Böyük QAYIDIŞA Heydər Əliyev Fondu da töhfələrini verir. Belə ki, Şuşada Cıdır düzündə Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə "Xarıbülbül" musiqi festivalı keçirildi. "Xarıbülbül" musiqi festivalı çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən beynəlxalq incəsənət festivalı təşkil olundu. Festivalda 13 ölkəni təmsil edən 32 rəssam Vətən müharibəsində əldə olunan Zəfərimizdən ruhlanaraq unikal əsərlər ərsəyə gətirmişdilər. Azərbaycan, Estoniya, İordaniya, İraq, İsrail, Latviya, Mərakeş, Niderland, Pakistan, Rumıniya, Türkiyə, Ukrayna və Yunanıstanı təmsil edən rəssamlar Ermənistanın işğalından azad olunan ərazilərimizdə gördüklərini, yaşadıkları hissləri festival üçün hazırlanan xarıbülbül maketləri üzərinə köçürüb, dünyaya mühüm ismaric verən əsərlər təqdim etmiş oldular. Bu layihənin əsas məqsədi müxtəlif ölkələri təmsil edən sənətkarlar vasitəsilə 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında olan ərazilərimizdəki dağıntının miqyasını, tarixi abidələrimizə, milli-mədəni irsimizə, mənəvi dəyərlərimizə, təbiətimizə qarşı qəsbkarlığı geniş beynəlxalq auditoriyaya nümayiş etdirmək idi. Əlbəttə ki, məqsəd reallaşmış oldu.

Heydər Əliyev Fondunun Şuşada reallaşdırdığı layihələri sırasında Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin açılışını qeyd etməliyik. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı erməni vandalizminə məruz qalaraq tamamilə məhv edilmiş heykəl

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq yenidən hazırlanıb. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə bürüncdən hazırlanan heykəl Şuşa şəhərində öz əvvəlki yerində ucaldılıb. Şuşada dahi Azərbaycan şairi Molla Pənah Vaqifin muzey-məqəbə kompleksinin bərpası və yenidənqurma işləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılıb.

VƏTƏN MÜHARİBƏSİNİN XRONİKASINI TƏQDİM EDƏN WWW.44DAYS.INFO SAYTI

Vətən müharibəsinin xronikasını təqdim edən www.44days.info saytı Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə yaradıldı. 8 başlıqdan ibarət olan bu portal 44 günlük Vətən müharibəsinin salnaməsini Azərbaycan, rus və ingilis dillərində izləyicilərə çatdırır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciətləri, dövlət başçısının müxtəlif beynəlxalq media qurumları və xəbər agentliklərinə müsahibələri, tvitləri, videokonfransları, onlayn görüşləri və müxtəlif ölkələrin prezidentləri və rəsmiləri ilə telefon danışqları, yerli və beynəlxalq qurumların, müxtəlif ölkələrin və təşkilatların nümayəndə heyətləri ilə keçirilən qəbullaşmalar və s. portalda əksini tapıb.

Bütün bunlarla yanaşı Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə hazırlanan www.shusha.today portalında qeyd etməliyik. Portal bu günə kimi şəhərdə baş verən hadisələri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq məqsədi ilə ingilis dilində yaradı-

lib. Portal 7 bölmədən ibarətdir. "Bizim Şuşa" adlı bölmədə şəhərin yarandığı gündən işğal olunduğu dövrə qədərki tarixi, ermənilərin Şuşa şəhərini işğal etməsi, 44 günlük müharibə, Şuşanın işğaldan azad edilməsi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bu münasibətlə xalqa müraciəti yer alıb.

"Şuşada erməni vandalizmi" adlı ikinci bölmədə Şuşanın tarixi və mədəni abidələrinə qarşı erməni vandalizmi, Şuşanın Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu elan edilməsi və bu qorunun işğaldan sonra dağıdılması, dünya, yerli və ölkə əhəmiyyətli mədəni irs nümunələrinin talan olunması, məhv edilmiş mədəni irs nümunələrinin siyahısı və həmin abidələrin nə vaxt və kim tərəfindən inşa olunması, ermənilər tərəfindən dağıdılması haqqında məlumatlarda diqqəti cəlb edir.

GƏRGİN ƏMƏK VƏ BACARIQ TƏLƏB EDƏN LAYİHƏLƏRİN MÜƏLLİFİ

Heydər Əliyev Fondu Qarabağda yalnız bərpa layihələri həyata keçirmir. Ölkəmizdə aparılan quruculuq işlərinə də töhfə verməklə məqsədini reallaşdırır. Əlbəttə ki, Fondun bir illik fəaliyyəti dövrünə nəzər salarkən ölkəmizdə təhsil müəssisələrinin tikintisinə ayrılan diqqəti də bildirməliyik. Belə ki, ötən il Xəzər rayonunda yenidən qurulan təhsil və təlim müəssisələri Fondun təşəbbüsü ilə reallaşmışdır. Xəzər rayonunun Mərdəkan qəsəbəsində Süleyman

Rüstəm adına xarici dillər təmayüllü gimnaziya, Şüvəlan qəsəbəsində 12 saylı xüsusi internat məktəbinin yeni inşa edilən yataqxana

korpusu, Buzovna qəsəbəsində yenidən qurulan 229 saylı uşaq bağçası Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü nəticəsində həyata keçirilib. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yeni inşa olunan 1100 şagird yerlik Sumqayıt şəhər 20 nömrəli tam orta məktəbi də qeyd etmək yerinə düşər. İsmayılı şəhərində 6 saylı tam orta məktəbin yeni binasının istifadəyə verilməsi də Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə baş tutdu. Bu sırada Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Şamaxı şəhərində inşa edilən 7 saylı körpələr evi-uşaq bağçası da yer alır. Bütün bu və digər görülən işlər şagirdlərin, yetişən nəslin müasir tipli məktəblərdə təhsil almasına, rahatlıqlarını təmin olunmasına söykənir.

Qısa bir zaman məsafəsində böyük işlərə imza atmaq və müəllifinə çevrilmək gərgin əmək və bacarıq tələb edir. Müxtəlif sahələrə eyni diqqəti ayırmaq və verilən vədləri vaxtında və yüksək keyfiyyətlə başa vurmaq çətin və məsuliyyətlidir. Həyatda özünü əməli fəaliyyətlə doğrultmaq, yüksək imic sahibi olmaq, ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında sözünü demək güclü iradə, böyük istedad və yaradıcılıq tələb etdiyi kimi, vətənə olan ülvü sevginin də olması vacib şərtidir. Məhz Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın gördüyü işlər bu dəyərlərə söykənir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Soyuqdəymə, grip, yoxsa Omikron?

Simptomlara görə necə fərqləndirməli?

Epidemiyanın beşinci dalğası grip və soyuqdəymə xəstəlikləri ilə eyni anda inkişaf edir. Müayinə olunmadan isə insanın hansı xəstəliyə mütbəla olmasını anlamaq mümkündür. Lakin elə simptomlar var ki, onlar buna eyham vurur. S?A xəbər verir ki, sözügedən mövzuya İsraildən olan həkim, doktor İtay Qal "Vesti - İzrail po russki" saytında yazdığı məqaləsi ilə aydınlıq gətirib.

Onun sözlərinə görə, əgər sizdə boğaz ağrısı, burun axıntısı, əzələ ağrıları və öskürək varsa, ilk növbədə ağıla gələn şey koronavirusa yoluxma olur. Lakin iki il əvvəl həmin simptomlar yüngül viruslu xəstəliklər, yaxud grip kimi göstərilirdi və indi sual yaranır: bəs bütün bunları koronavirusdan necə fərqləndirmək olar? Gəlin müzakirə edərək nəticəyə gəlik.

Hazırda dünyada epidemiyanın beşinci dalğası ilə bağlı proqnozlar realığa çevrilir, təkcə yanvarın 4-də 12 000 yoluxma aşkar olundu (İsraildə-R.R.) və minlərlə insan hər gün müxtəlif şikayətlərlə poliklinikalara gədir. Ən yaxşı profilaktik vasitəsi - koronavirusa və qripə qarşı peyvənd olunmaqdır. Əgər insan yoluxubsa, nəyə yoluxduğunu öyrənməlidir. Koronavirus infeksiyası, soyuqdəymə və grip geniş simptomlarla müşayiət edilə bilər.

Omikron ştammi ilə yoluxanlar, xüsusilə peyvəndlənənlər soyuqdəymə simptomları, boğaz ağrıları, yüngül halsızlıq, ağrılar və zəiflik kimi hallarından şikayət edirlər. İki həftə əvvəl Londonda əldə edilən məlumatlar göstərdi ki, yeni ştammin 5 əsas simptomları var - burun axıntısı, baş ağrısı, halsızlıq (yüngül, ya da özünü göstərən), asqır-

maq və boğaz ağrısı.

Hərərət

Hər virus xəstəlikləri qızdırma gətirmirlər. Bu, daha çox bakterial infeksiyalara xarakterik olan bir haldır ki, onlar antibiotiklərlə müalicə olunurlar. Virus infeksiyaları zamanı hərərət adətən tez keçir. Bununla yanaşı bu dəmir qayda-qanunu deyil - yüksək hərərət virus infeksiyası zamanı da baş verə bilər. Delta və Omikron ştammlarına yoluxarkən hərərət elə də çox davam etmir və çox az halda 38,5 selsini keçir.

Boğaz ağrısı

Boğaz ağrısı Omikronda olan əsas simptomdur. Erken mərhələlərdəki virus infeksiyaları daha tez-tez burun və qırtlaq hissələrini hədəfə alır və bununla da xəstəlik yara- dır. Qlandalar orqanizmin limfatik hissəsidir. Nəticədə boğaz qızarıb və ağrılı olur. Bu, Omikronun əsas simptomudur.

Uzunmüddətli zəiflik, halsızlıq və əzələ ağrıları

Virus infeksiyaları qızdırma, zəiflik və əzələ ağrısına səbəb olan maddələrin sərbəst buraxılmasına səbəb olur. Bu simptomlar hər dəfə əmələ gəlmir və xəstəliyin ağırlığını xarakterizə etmir. Qrip kimi köhnə virus infeksiyaları maksimum 2-3 günə yox olurlar. COVID-19 zamanı onlar daha çox qala bilərlər, xüsusilə halsızlıq - hər dəfə bu vəziyyət həftələrlə, aylarla davam edə bilər. Əsasən də xroniki kovid (long COVID) inkişaf edərsə.

Öskürək əsas simptom kimi aradan qalxıb

2 il əvvəl, epidemiyanın başladığı zaman

koronavirusun əsas simptomu öskürək idi. O, ətrafdakıların yoluxmasında əsas faktor rolunu oynayırdı. Omikron dövründə və vaksinasiyada öskürək əsas simptom olaraq aradan qalxdı. Lakin ağır öskürək və tənqənəfəslik zamanı xüsusi koronavirus polikli- nikaalarına, xüsusi xəstəxanalara müraciət etmək lazımdır.

İnsanın koronavirusa yoluxmasını necə ayırd etməli?

Bunu öyrənməyin yeganə yolu bilavasitə analiz verməkdir. O, yalnız karantine göndə- rilmək üçün deyil, həm də həkimin necə, hansı növ müalicə aparması üçün əhəmiy- yət əksb edir.

Simptomları necə aradan qaldırmaq olar?

Yüngül, ya da orta ağırlıqlı virus xəstəliklərinin yaranması adətən bir neçə gündə özü-özünə keçib-gedir. Yüngül simptomati- kada növbədi obrazda davranmaq lazımdır:

* Koronavirusla bağlı analiz vermək və nəticəni əldə edənə qədər izolyasiyada ol- maq.

* Hərərət 38,5 dərəcədən aşağı olarsa onu aradan qaldırmağa çalışmağa ehtiyac yoxdur. Daha yüksək hərərətdə qəbul edilən dozada qızdırmanı aşağı salan dərmanlar- dan istifadə etmək olar.

* Öskürək zamanı öskürəyə qarşı dər- manlar qəbul etmək olar, ağır hallarda isə inqalyatorlardan (Ventolin və ya Flixotide) istifadə etmək gərəkdir. Həmçinin steril duz- lu qarışıqla da inqalyasiya etmək mümkün- dür. Xəstə daha çox maye qəbul etməlidir.

* Boğazda ağrı olarsa soyuq yeməklər və içkilər içmək, dondurma yemək olar. Qaynar, isti və acılı qidalardan özünü saxla- maq lazımdır. Belə ki, soyuq boğazətrafi yerləri normalaşdırır, həmçinin insan özünü daha yaxşı hiss etməyə başlayır. Həmçinin, sorulan həblərdən də istifadə etmək olar, ancaq onların effektləri məhduddur.

Həkimə nə zaman müraciət etməli?

* Əgər hərərət 38,5 dərəcədir və həra- rətsalıcı dərmanlar da təsirsizdirsə, eləcə də 3 gündən artıq davam edirsə.

* Dərialtı qan laxtalanmaları, səpmə və s.

* Gün ərzində 3 dəfə qusma halında. * Otsutstvie moçeispuskanie bolee 10 çasov.

* Mayeni udmaqda çətinlik çəkərkən.

* Tənqənəfəslik: dodaqların görəyməsi, ya da tez-tez nəfəs alma (böyüklərdə dəqi- qədə 20 dəfədən çox, uşaqlarda dəqiqədə 40 dəfədən çox)

* Yaddaşın qarantılılaşması, unutqanlıq.

Rövşən RƏSULOĞ

Təhsil Nazirliyi 27-31 yanvar qış tətili ilə bağlı məsələyə aydınlıq gətirib. Nazirlikdən bildirilib ki, qış tətili günləri Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 24 fevral tarixli 66 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Ümumi təhsil müəssisələrində tədris ilinin müddəti" nə əsasən, 27-31 yanvar tarixləridir.

Lakin 2021-2022-ci tədris ili müəyyən edilmiş müddətdən gec başladığı üçün təh- sil proqramlarının təhsilalan- lar tərəfindən tam mənimsənilməsinə tə- min etmək məqsədilə "Azərbaycan Respublika- sında fəaliyyət gös- tərən təh- sil müəssi-

ibtidai təhsil səviyyəsi (I-IV) üzrə 5 gün- lük rejimlə işləyən ümumi təhsil müəssi- sələrində 31 yanvar tarixi qış tətili, 6 günlük rejimlə işləyən ümumi təhsil müəssisələrində isə 29 və 31 yanvar tarixləri qış tətili- dir. Ümu- mi orta

Qış tətili neçə gün olacaq?

sələrində 2021/2022-ci tədris ilində tədris və təlim tərbiyə prosesinin təşkili ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Nazirlər Kabi- netinin 2021-ci il 10 sentyabr tarixli 259 nömrəli qərarına əsasən, payız tətili gün- lərində olduğu kimi, qış tətili günlərində də qısaltmalar olub.

Belə ki, ibtidai təhsil səviyyəsi (I-IV) üzrə qış tətili günlərindən 27-28 yanvar tarixləri dərslər hesab olunur. Yəni,

təhsil (V-IX) və tam orta təhsil səviyyələri (X-XI) üzrə qış tətili günlərindən 27-28 və 31 yanvar tarixləri dərslər hesab olunur.

Yəni, ümumi orta təhsil (V-IX) və tam orta təhsil səviyyələri (X-XI) üzrə 5 gün- lük rejimlə işləyən ümumi təhsil müəssi- sələrində qış tətili olmayacaq, 6 günlük rejimlə işləyən ümumi təhsil müəssisələrində isə 29 yanvar qış tətili- dir.

"Məsələ Ermənistan və hakimiyyəti qarşısında qaldırılmalıdır"

Minalanmış ərazilərin xəritələrini ermənilər bizə ya vermirlər, ya da saxta xəritələr verirlər. Bu sözləri S?A-ya verdiyi açıqlamasında politoloq Elxan Şahinoğlu deyib. Politoloq vurğulayıb ki, bu da bizim problemləri artırır, itgilərini artır.

mək ki, minaları yenidən düzür. Bu məsələ ciddi surətdə Ermənistan hakimiyyəti, eləcə də Rusiya hakimiyyəti qarşısında qaldırılmalıdır. Çünki, bu Azərbaycana ciddi bir problem yaşadır. Əgər bu siyasətlərini, tərribatlarını davam etdirsələr biz də müvafiq addımlar haqqında düşünmək məcburiyyətində qalmalıyıq. Əgər onlar bizim ərazilərdə mina basdırırlarsa, biz də artıq bu siyasəti yürütməliyik və biz də artıq elə etməliyik ki, onların itgileri olsun, onların da itgileri artsın. Bu siyasət nəticəsində bel- kə tərribatlarından vaz keçsinlər", deyə politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib.

Inam Hacıyev

"Bir il ərzində xeyli sayda vətəndaşımızı itirmişik. Ən təhlükəlisi odur ki, biz minaları tapıb zərərsizləşdiririk, ola bilsin separatçılar və onlara dəstək verən qüvvələr yenə də axşam saatlarında bizim ərazilərə keçib mina basdırırlar. Bizim iki jurnalist də məhz bu şəkildə həlak olublar, şəhid olublar, çünki həmin yolda minalar təmizlənməmişdi və onlar həmin yoldan keçərkən maşın partlamış və həlak olmuşdular. De-

Qazaxstanda artıq 6-cı gündür ki, qərbdən başlayan və demək olar ki, bütün ölkəni bürüyən iğtişaşlar davam edir. Qazaxıstan hakimiyyətinin fəvqəladə vəziyyət elan etməsinə baxmayaraq, gərginliyin dərəcəsi azalmayıb. Ekspert icmasının fikrincə, bu, son 30 ildə ən böyük kütləvi etiraz aksiyalarıdır və əgər 90-cı illərdə etiraz aksiyaları rusdilli müxalifətin iştirakı ilə keçirilirdisə, indiki etirazlar qazaxdilli müxalifətin əhval-ruhiyyəsini əks etdirir, əsasən də ölkənin bölgələrində.

Rusiyalı ekspert, tanınmış sosioloq və ictimai xadim Aleksandr Jukovski Qazaxıstanda kütləvi nümayişlərə səbəb olan səbəblərlə bağlı fikirlərini "Caliber" analitik mərkəzinə bildirib. Politoloqun şərhini təqdim edirik.

Ekspertin fikrincə, vətəndaşların kütləvi çıxışları dinamikasını itirmiş dövlət rejimlərinə (hakimiyyətlərə), əhəlinin rəyinə, qanuni inkişaf hədəflərinə ciddi göstərici və çağırışdır: "Eyni zamanda, mövcud təbliğatla dəstəklənən xarici rifah regionlarda saxlamaq olar. Məsələn, 2021-ci ilin sonlarında "Gallup International" illik xoşbəxtlik, ümid və rifah indekslərini dərc etdi. Bu sorğularda Qazaxıstan ən optimist ölkələrdən biri kimi görünür: qazaxıstanlıların 81%-i özünü xoşbəxt hiss edib (müqayisə üçün Ukrayna-51%, Rusiya - 41%). Bundan əvvəl 2018-ci ilin yazında Ermənistanda baş verən məxmeri inqilab nəticəsində Ermənistan prezidenti Sarkisyanın rəsmi reytinginin 80%-dən yuxarı olmasına baxmayaraq o və rejimi bir anda yığıldı.

Əvvəllər, eyni məntiqə, 1991-ci ildə iqtisadi və sosial cəhətdən ən uğurlu QİYŞ ölkələri (Qarşılıqlı İqtisadi Yardım Şurası) sosialist düşərgəsini "sevinc"lə tərk etmiş, onlardan sonra isə SSRİ-nin sosial cəhətdən ən uğurlu respublikaları "SSRİ-nin ləğvi" təşəbbüsü ilə çıxış etmişdilər.

Rusiyalı sosioloqun şərh

Bu gün hərəkətin imitasiyasına qapılan dövlət rejimlərinin əhəlinin fəal surətdə nümunələr axtarması və formalaşdırması nəzərə çarpır. Bəzi insanlar kollektiv Qərbi, bəziləri Şərqi, Cənubu və s nümunə götürür. Belə bir yayılma müsbət konsolidasiya edən inkişaf məqsədləri yaratmır, əksinə, şahidi olduğumuz çoxsaylı etnik və dini münaqişələrə şərait yaradır. Yuxarıda göstərilən dinamikadan istisnalar var, məsələn, geridə qalmış, diqqətdən kənar qalmış Finlandiya müstəqillik qazanaraq dünya düzülüşü və maraqlarının strukturunda

öz yerini tapmayıb bacarıb. Digər misal Azərbaycandır. Ölkə özünü bir neçə güclü və inkişaf edən strateji maraqların episentridə tapdı: Çin-Rusiya-Türkiyə-Avropa. Eyni zamanda, o, tərəflərin maraqlarına diqqət və hörmət nümayiş etdirir, müstəqil beynəlxalq logistika mərkəzi- bu regionda beynəlxalq rəqabət azaldan bufer kimi mövqə tutur, iri oyunçuların hər biri ilə əməkdaşlığında maraqlı vasitəçi kimi görünür.

Əgər Qazaxıstana qayıtsaq, oradakı proseslərin postsovet məkanında cərəyan edən resurs ya-

naşmasının surətlərindən birinə çevrildiyi nəzərə çarpır. Qazaxıstanın əsas iqtisadi tərəfdaşı Çin, ondan sonra isə Rusiyadır. Qazaxıstanın xarici ticarət dövriyyəsinin təxminən 30%-i Aİ-nin payına düşür. Zəngin resurs bazası: uran hasilatında dünyada 1-ci yer (dünya istehsalının 40%-dən çoxu), neft,

mentləri tutarlı görünür, amma əsaslı deyil. Hadisələrin əvvəlində belə bir təəssürat yaranmışdı ki, etirazçılarda liderlər, dəqiq fəaliyyət planı, birlik yoxdur. Son sutka ərzində müxtəlif mənbələrdən alınan məlumata görə, Astanada vəziyyət başa düşülən forma alır. Qazaxıstanda sabitliyi "sabitliyi pozan amil-

Qazaxıstanda iğtişaşlara səbəb nə oldu?

qızıl, xrom, titan- müəyyən sosial qrupların spekulyativ maraqları üçün kifayət qədər böyük hədəfdir. İqtisadi və istehsalat münasibətlərində ölkənin işgüzar və siyasi dairələrinin ayrı-ayrı nümayəndələrinə mənə və məqsədlər verilir, əsas tərk edilmiş əhali kiminsə gələcəyində özünə yer tapa bilməyib öz "təməllərinə" qayıdırdı: ambisiya, narazılıq, aqressiya.

Nazarbayevdən Tokayevə başlanmış planlı tranzit (hərəkət) əksəriyyət üçün aydın perspektiv olmadan, hətta cüzi və zahiri obyektiv hərəkətin təzahürü ilə sonrakı kor-təbi çıxışlar üçün şərait yaratdı.

Bəzi "mütəxəssislərin" öz dinamikasını itirmiş ölkə fonunda mövcud xarici təsirlər haqqında arqu-

ləre" qarşı qorumaq üçün KTMT ölkələrindən sülhməramlılar gətirilir, infrastruktur obyektləri mühafizəyə götürülür, məmurlar dəyişdirilir, nifrət doğuran kadrlar ölkəni tərk edir. Etirazçılar gecə talanları ilə məşğul olurlar. Heç kim etirazçıların maraqlarını açıq şəkildə müdafiə etmir. Münaqişəyə yeni qüvvələr və imkanlar cəlb etmək təhlükəsi dayandırılıb. Ölkəni hissələrə (cənub və şimal) parçalamaqla hədələyən etiraz əhval-ruhiyyəsinin eskalasiyası hələ də aradan qaldırılır.

Qazax fenomeninin nəticələrini ümumiləşdirərək, "sabitliyin" praktikada yalnız elit və formal statistika üçün olduğunu iddia etmək olar.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Birinci Qarabağ müharibəsi əlillərinə birdəfəlik ödəmənin verilmə qaydası hazırlanıb

1991-1997-ci illərdə xəsarət almış Qarabağ müharibəsi əlillərinə birdəfəlik ödəmə verilməsi qaydasının layihəsi hazırlanıb. Bu barədə SİA-ya Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin 23 dekabr 2021-ci il tarixli Fərmanına əsasən 1991-1997-ci illərdə ölkəmizin ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar hərbi xidmətdə olarkən xəsarət alması nəticəsində əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə və onların ailə üzvlərinə birdəfəlik ödəmənin verilməsi qaydasına dair təkliflərin hazırlanması, bu istiqamətdə yerinə yetiriləcək işlərin əlaqələndirilməsi məqsədilə yaradılmış Komissiya-nın iclası keçirilib.

Qeyd olunub ki, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayevin sədrliyi ilə yaradılmış Komissiya-nın üzvləri müdafiə, daxili işlər, ədliyyə, fəvqəladə hallar nazirlərinin müavinləri, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Dövlət Sər-

həd Xidməti, Prezidentin Təhlükəsizlik Xidməti, Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti rəislərinin müavinləri, Dövlət Sığorta Kommersiya Şirkətinin sədridir.

dək ölkəmizin ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirərək və ya həqiqi hərbi xidmət dövründə xəsarət nəticəsində əlilliyi müəyyən edilmiş hərbi qulluqçular, daxili işlər orqanları əməkdaşlarına, onlardan vəfat etmiş şəxs-

lərin isə vərəsələrinə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən birdəfəlik ödəmə (I dərəcə əlilliyə görə 8800 manat, II dərəcə əlilliyə görə 6600 manat, III dərəcə əlilliyə görə 4400 manat) verilməsini nəzərdə tutur.

20 min şəxsi əhatə edəcəyi gözlənilən Fərmanın icrası işlərini diqqətə çatdıran nazir qeyd edib ki, I Qarabağ müharibəsi əlillərinə birdəfəlik ödəmə verilməsi qaydasının layihəsi artıq hazırlanıb və yaxın günlərdə Nazirlər Kabinetinə təqdim ediləcək. Nazirlər Kabineti tərəfindən həmin qayda dövlət başçısı ilə razılaşdırılaraq təsdiq edildikdən sonra ictimaiyyətə açıqlanacaq.

Müdafiə, daxili işlər, ədliyyə, fəvqəladə hallar nazirlikləri, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidməti, Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti və Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti 1997-ci il avqustun 2-dək xəsarət alan hərbi qulluqçularının və daxili işlər orqanları əməkdaşlarının siyahısını, Ədliyyə Nazirliyi sığorta ödənişinin verilməsinə dair barəsində qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı

olan şəxslərin siyahısını, Dövlət Sığorta Kommersiya Şirkəti isə sığorta ödənişi verilmiş şəxslərin siyahısını Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə təqdim edəcək.

Fərmanın əhatə etdiyi şəxslər təsdiq ediləcək Qaydalarda göstəriləcək sənədlərini (əlillik sənədləri, şəhadətnamə, xəsarət alması və ya xəstələnməsi ilə əlaqədar arayış, yaxud qərar və s.) öncədən açıqlanacaq tarixdən etibarən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun ərazi üzrə Filiallarına və ya DOST mərkəzlərinə təqdim edəcəklər. Vəfat etmiş müharibə əlillərinin vərəsələrinin vərəsəlik hüququ notariat orqanları tərəfindən müəyyən ediləcək.

Sənədlər təqdim edildikdən sonra ödəmə nağdsız qaydada şəxsin bank hesabına köçürüləcək və bu barədə onlara məlumat veriləcək. Birdəfəlik ödəmə qeyd olunan məbləğlərdə bir dəfə sığorta ödənişi almış hərbi qulluqçulara, daxili işlər orqanlarının əməkdaşlarına və ya onların vərəsələrinə şamil edilməyəcək.

İclasda Fərmanın icrası sahəsində aparılan birgə işlər və qarşıda duran vəzifələr müzakirə olub.

İlham Namiq Kamal -73

2022 - ci ilin əvvəli, daha dəqiq desək, yanvar ayının 9-da "Şöhrət" ordenli, Xalq artisti, görkəmli sənətkarımız, milli teatr və kino sənətinin inkişafında müstəsna xidmətləri olan İlham Namiq Kamalın doğum günüdür. Bu adı eşidən hər kəsin dodaqlarına gülüş qonur. Saysız-hesabsız dramatik və faciəvi obrazlar yaradan sənətkarımızın adı gələndə gül-məmək mümkün deyil. Kiçikdən böyüyə, belə demək mümkünsə, yeddidən yetmiş yeddiyə qədər hamı onu sevir və onun yaratdığı sənət nümunələrini maraqla izləyir.

Bir ailədə iki qardaş, iki sənətkar, iki Xalq artisti görünməyən hadisədir. Bir qardaşın - İlham Namiq Kamalın - 73, digər qardaşın - Cəfər Namiq Kamalın - 72 yaşı var.

Söhbətimiz, daha dəqiq desək, yazımız böyük qardaş-İlham Namiq Kamal haqqındadır. Onun doğum günü ilin əvvəlinə təsadüf edir. Yanvar ayının 9-da aktyor dostumuzun 73 yaşı tamam olur. Əslində bu yaşı ona vermək çox çətinidir. Uca boyu, düz qaməti və sərrast hərəkətləri ilə sənətkarımız sanki illərə meydan oxuyur. Bircə cavanlıq görüntüsünü pozan, ağ saçlarıdır. Bu da onun özünün dediyi kimi saçına vurduğu ağ rəngdəndir. Tərif çox olursa, gəlin məşallah deyək ki, sənətkar dostumuza göz dəyməsin.

Onu da qeyd etmək yerinə düşər ki, sənətkarımız görünüşü ilə cavan olduğu kimi, düşüncə tərzilə də cavanlıqdadır. O, dövrlə ayaqlaşmağı bacarır. Bəlkə elə bu səbəbdəndir ki, o, daha çox gənclərlə dostluq edir. Amma etiraf etməliyik ki, əslində onun dostları arasında bütün yaş və sənət kateqoriyalarından olan insanlar var. Sənətkarımız onların hər biri ilə öz dillərində danışmağı bacarır. İlham müəllim dünyada baş verən proseslərdən, mədəniyyət və incəsənət aləmində olan hadisələrdən daim xəbərdar olan insandır. O, maraqlı həmsöhbət, teatr, kino, rəssamlıq və digər sahələri incəliyinə qədər dərinləndirən ziyalıdır. Onunla həmsöhbət olan insan heç vaxt darıxmaz. Onun maraqlı dairəsi həddindən artıq genişdir.

Onun maraqlanmadığı sahə yoxdur desək, yəqin ki səhv etməyərək. O, dostluqda da, yoldaşlıqda da sədaqətlidir. O, dostluq etməyi bacardığı üçün, saysız-hesabsız dostları var.

Bir qayda olaraq, həmişə sənətkar özü dostları arayıb, axtarır. Onlardan nigaran qalır, hal-əhval tutur. Ona dostlardan və tanışlardan zəng gələndə isə, sevincinin həddi-hüdudu olmur. Onun zəng edənə "Bəli, bəli!" deməyi istənilən söhbətə giriş olur.

İlham Namiq Kamal maraqlı həmsöhbət olmaqla yanaşı, həm də çox yaxşı məsləhətçidir. O, ensiklo-

pedik və analitik düşüncə tərzinə malik insandır. Bu vaxta kimi İlham Namiq Kamal haqqında çox yazılıb, çox deyilib. Onun yaradıcılıq bioqrafiyası haqqında neçə-neçə məqalələr və kitablar yazılıb, verilişlər çəkilib. Aktyorun yaradıcılığını daha çox qroteks komik janrın tələblərinə cavab verən nümunə hesab ediblər. Amma qeyd etdiyimiz kimi, İlham Namiq Kamalın bütün janrlarda yaratdığı obrazları yüksək peşəkar səviyyədə təqdim etməyi bacaran sənətkardır. Nümunələr istənilən qədərdir.

İlham Namiq Kamalın pandemiyadan əvvəl və sonra yaratdığı obrazlara maraqlı çoxdur. Onlardan bir neçəsini oxucuların diqqətinə çatdır-

raq. Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrın rus bölməsində, Əməkdar incəsənət xadimi Əli Usupovun quruluşunda Xalq artisti Rauf Hacıyevin "Qafqazlı qardaşqızı" tamaşasında Bəbirli, Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrında Əməkdar artist Qurban Məsimovun quruluşunda Əməkdar incəsənət xadimi Rəhman Əlizadənin "Don Kixot Apşeronski" mono tamaşasında kuklarla Əhmədağa obrazı, Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında Əməkdar incəsənət xadimi Haviz Quliyevin quruluşunda da hi Üzeyir Hacıbəylinin "Arşın mal alan" əsərinin tamaşasında Soltan bəy obrazları İlham Namiq Kamal sənətinin rəngarəngliyindən xəbər

verir.

Sənətkarımızın axıncı işlərindən biri S. Rüstəmov və M.S.Ordubadinin "Beş manatlıq gəlin" komediyasında Kərbəlaye Hüseynəli obrazıdır. Tamaşanın quruluşçu rejissoru, Əməkdar incəsənət xadimi Əsgər Əsgərovdur. Yeni quruluşu ilə əvvəlki tamaşalardan fərqlənən tamaşada İlham Teatr hazırda "Bəxtiyar" filminin səhnə versiyası üzərində işləyir. Tamaşanın quruluşçu Akademik Musiqili Teatrın baş rejissoru Cavid İmamverdiyevdir.

İlham Namiq Kamal teatrdakı fəaliyyəti ilə paralel olaraq Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində də pedaqoji fəaliyyətini davam etdirərək, yetişməkdə olan gənc nəsle zəngin təcrübə, bilik və bacarığını aşılayır. Sənətkarımız televiziya ekranlarında da həmişə olduğu kimi maraqlı layihələrə imza atır. Onun özünün tamaşaçı auditoriyası var. Onlar sənətkardan yeni-yeni layihələr gözləyirlər. Yəqin ki, 2022-ci ildə də İlham Namiq Kamal pərəstişkarlarını sevindirər.

İlham Namiq Kamalın doğum günü, Azərbaycan Best Wards mükafatlandırma gecəsinin "Zəfər Zirvəsi" və yaradıcılıq uğurlarına görə "Simurq-2021" mükafatları, dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü və 2022-ci il münasibətilə təbrik edib, ona möhkəm can sağlığı və yeni, könül xoşluğu və daha yeni-yeni uğurlar arzusu ilə

**Çingiz Ələsgərli -
Teatrşünas, dramaturq**

Serial çəkmək, yoxsa serialdan pul çəkmək?

"Ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən reklam xarakterli aksiyaların bir forması olaraq teleseriallar çəkilməyə başladı. Dünyanın müxtəlif ölkələrində xüsusən Avropa ölkələrində və ABŞ-da incəsənətin bu yeni, modern, sintetik janrı get-gedə inkişaf etməyə başladı."

İlkin vaxtlarda bu seriallar ancaq öz ölkələrinin telekanallarında göstərilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdusa, daha sonralar bundan yaxşı gəlir götürmək imkanını görərək teleserialların həm kəmiyyət, həm keyfiyyət, həm də estetik imkanlarını yaxşılaşdırıb film və televiziya sənayesinin bir müştərək variantı olaraq ondan ixracata yönəlik, kreativ məhsul kimi də istifadə etməyə başladılar". Bu sözləri S?A-ya açıqlamasında yazıçı-kulturoloq, ekspert Aydın Xan Əbilov deyib.

Onun sözlərinə görə, 80-ci illərin sonu 90-cı illərin əvvəllərində Rusiyada televiziya seriallarının istehsalı və geniş nümayişi, o cümlədən də Braziliya, daha sonralar Amerika və Türkiyə seriallarını rus dilində tərcümə edib keçmiş SSRİ-yə daxil olan ölkələrdə yayımlayaraq bu sahənin inkişafına xüsusi təkan verdi: "Əslində Azərbaycanda bu və ya digər dərəcədə müasir teleserialların ilkin variantı sayıla biləcək çox serialı televiziya filmləri və televiziya tamaşaları var idi. Amma onlar klassik teleserial estetikasına tam cavab vermirdi. Azərbaycanda türk, Hindistan və Braziliya seriallarının nümayişi bu

sahəyə böyük təkan verdi. Nəhayət 90-cı illərin ortalarından etibarən Azərbaycan öz seriallarını çəkməyə başladı. 30 ilə yaxındır gözləyirdik ki, Azərbaycan teleserial sənayesi kreativ, mədəni sənayesinin bir hissəsi olaraq sürətlə inkişaf edərək kəmiyyət və keyfiyyət dəyişikliklərinə uğrayaraq nəinki Azərbaycan tamaşaçısını, həm də 50 milyonluq Azərbaycan dillilə mədəni mühihi, 300 milyona yaxın türkdilli tamaşaçıların maraqlandıracaq seriallar istehsal edəcək. Hətta milli kino və

serial sənayesinin xarici seriallardan qorumaq üçün cənab Prezident İlham Əliyev dəfələrlə həm xüsusi sərəncamlar vasitəsilə, həm də televiziya kanallarına serial istehsal edən şirkətlərə pul vəsaiti ayırmaqla mədəniyyətimizin bu yeni qolunun inkişafına təkan verə biləcək addımlar atdı. Bu nəticədə Azərbaycan teleserialları inkişaf etməyə başladı. Amma bu sürət bizi qane etmir".

Aydın Xan Əbilov fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, Azərbaycan ilə Türkiyə teleserial mədəniyyətini müqayisə edəndə qardaş ölkənin 100 milyonlarla büdcəsi olan bir sənayesi oldu-

ğunu görürük: "Amma Azərbaycanda hələ də teleseriallar zəif inkişaf edir. Bizim teleserialların mövzusu məhəbbət, cinayət, narkotika, gəlin-qaynana, yeznə-qaynata münasibəti kimi o tərəfə gedə bilmir. Teleseriallarımızda nəzərə yitirdikdə görürük ki, ictimai əhəmiyyəti az olan çox sayda teleserialımız var. Azərbaycan teleserialları aktyor heyəti ilə bağlı müəyyən problemlər yaşayır. Onlar nə görünüş baxımından, nə də danışmaq baxımından televiziya uyğun deyillər. Qeyd etdiyim bir çox nüanslar bizim teleserial məkanının boşalmasına səbəb oldu. Teleseriallar insanların duyğularını, hisslərini yaşaya bilmədiyi, yaşamaq istədiyi romantik həfəsələri özündə əks etdirməlidir ki, tamaşaçıya daha yaxın gəlsin. İkinci tərəfdən estetik və bədii həlli, üçüncü tərəfdən texniki və çəkiliş imkanları baxımından tamaşaçını heyrləndirməyi bacarmalıdır. Ən əsası da ictimai, tarixi əhəmiyyət kəsb edən bir çox hadisələri, həmçinin məişət səviyyəsində baş verən hadisələrin sintezini verməklə tamaşaçıları teleseriallara cəlb edə bilirlər, milli teleserial sənayesini inkişaf etdirə bilirlər".

Arzu Qurbanzadə

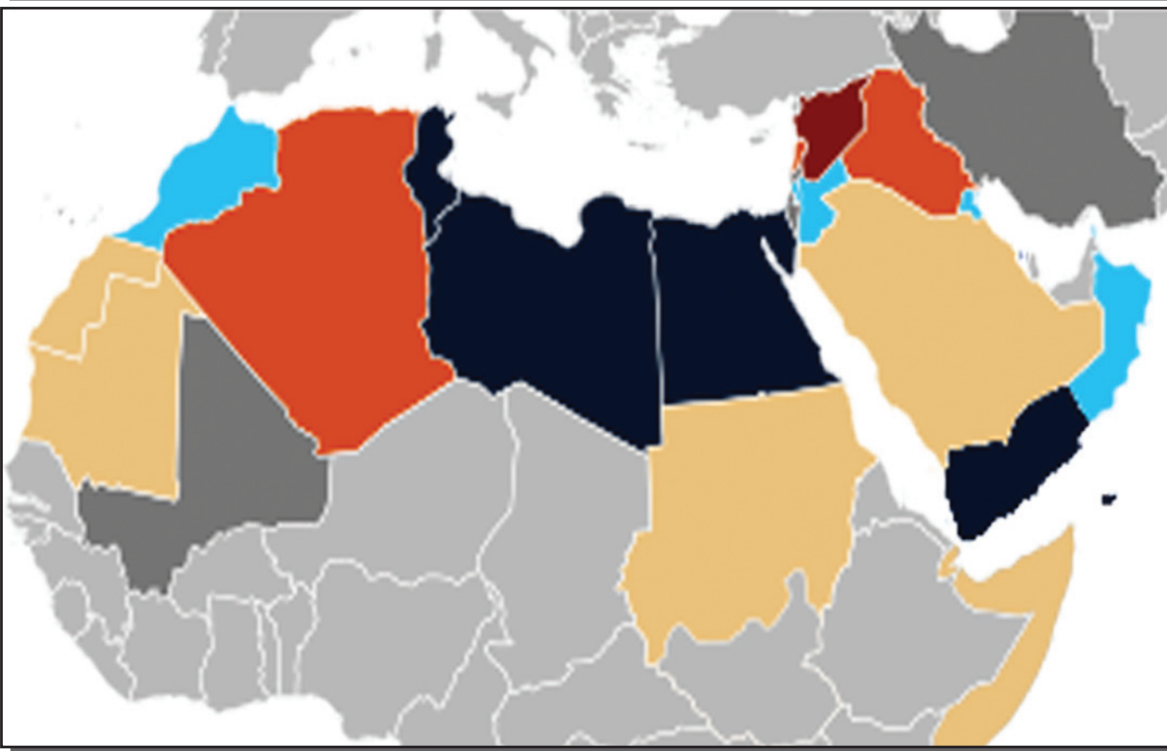

Rəngli inqilablarla gələn fəsil - baharmı, qışmı?

Yaxın tarixdə region ölkələr də daxil olmaqla dünyada baş verən, ilk baxışda daxili sosial sifarişlə başlanan iğtişaların, etiraz aksiyalarının səbəbi və nəticəsi ilə tanış olanda bu həngəmin bir məqsədə qulluq etdiyinin fərqi varırsan. Bəlli olur ki, əsasən transmilli şirkətlərin sifarişi və ssenarisi əsasında həyata keçirilən "demokratik dəyişiklik"lər əslində korporativ maraqlara xidmət edirmiş. Bu oyunlar getdikcə böyüyən və böyüdükcə də güclənən və rəqabət aparılması çətinləşən milli şirkətləri ram etmək, bu da alınmayanda onları məhv etmək üçün iri şirkətlərin hazırladıkları planının bir hissəsi imiş.

Misal da çəkmək olar. Bir anlığa yaxın 15-20 ildə qonşu dövlətlərdə baş verən hadisələrə diqqət edin. İnsanlar küçələrə çıxır, iğtişələr başlayır, gözə görünməyən əl hər iki tərəfin radikal addımlar atması üçün "şərait" yaradır və bundan sonra hadisələr məcrasından çıxır. İlk zərbə şəhər təsərrüfatına deyəsə də, əsas və öldürücü zərbə milli burjuaziyaya deyir. İri zavod və fabriklər dayanır, ölkəni ərzaqla təmin etməli olan kənd tə-

sərrüfatı, nəqliyyat, xidmət sahələri iflic vəziyyətinə düşür(ülür). Bir sözlə, ölkə idarəolunmaz hala gəlir. Hakimiyyətin istefasından sonra isə əsl xaos başlayır. Və bu zaman əsl ssenaristlər meydana çıxır, ölkəni xilas etməyin yollarını göstərməyə, daha doğrusu hər şeyi ələ almağa başlayırlar. Nəticədə, xalq o vaxt ayılır ki, onun "həvəslə" iştirak etdiyi etiraz aksiyaları ölkə iqtisadiyyatını transmilli şirkətlərdən asılı vəziyyətə salmaq

üçün zərgər dəqiqliyi ilə hazırlanmış plan imiş. Bu da sənə demokratiya...

Maraqlıdır ki, Soros təşkilatının aktiv olduğu transmilli şirkətlərin ssenaristləri insanları bezdirmək, planın ifşa olunmasını engəlləmək üçün hər ölkə üçün müxtəlif "rəngli" ssenarilər hazırlayı və onlara ad da qoyurlar. Gələn "rəngli" inqilabların bir neçəsi ilə tanış olmaqdan əvvəl ona Qərbi mətbuatının verdiyi adlara baxaq. Rəngli inqilab (ing. Colour revolution) Postsovet məkanı və Balkan yarımadasında erkən 2000-ci illərdə müxtəlif əlaqəli hərəkatları xarakterizə etmək üçün istifadə olunan termindir. Termin həmçinin Yaxın Şərqi daxil olmaqla bir sıra başqa inqilablara da tətbiq edilmişdir.

Sovet hökumətinin dağılması, Yuqoslaviyanın parçalanması zamanı bu hadisələrə hansı adın verildiyini yadımıza salıb bilməsək də, 2000-2011-ci illər arasında həm "ərəb baharı", həm də ondan xeyli əvvəl və sonra hazırlanmış və həyata keçirilmiş rəngli inqilabları sadalaya bilərik.

liberik.

Qərənfil inqilabı - Inqilab qərənfil rəngi ilə əlaqədardır, çünki qərənfillər geyinilirdi. Portuqaliyada 25 aprel 1974 günü güc tətbiq etmədən həyata keçirilən hərbi çevrilişdir. Portuqaliyanın avtoritar bir diktatorluqdan "demokratikləşməyə" keçidini təmin edəcək iki illik bir dəyişmə dövrünün başlanğıcı olmuşdur.

Sarı inqilab - Filippində 22 Fevral 1986-cı ildən 25 Fevral 1986-cı ilə qədər,

Kokos inqilabı - Papua-Yeni Qvineyada 1 Dekabr 1988-ci ildən 20 Aprel 1998-ci ilə qədər,

Məxməri inqilab və ya Nəzakətli inqilab Çexoslovakiyada 1989-cu ilin 17 noyabrından 29 dekabrına qədər baş verən dinc və qeyri-zorakı inqilab. Çexoslovakiya Kommunist Partiyasının tək partiya hökumətinə qarşı tələb və digər populyar nümayişlər üstünlük təşkil edən inqilab, partiyanın ölkə üzrə nəzarətinin dağılmasına və sonrakı Çexiyanın parlament respublikasına çevrilməsinə gətirib çıxardı.

Buldozer inqilabı Yuqoslaviya 5 Oktyabr 2000-ci ildə,

Qızılgül inqilabı - Gürcüstan 3 Noyabr 2003-cü ildən 23 Noyabr 2003-cü ilə qədər. 2003-cü ilin noyabr ayında uzun sürən küçə etirazlarından sonra Mixail Saakaşvili bir qrup tərəfdarı ilə Gürcüstan parlamentinin binasına daxil olaraq, özünü itirmiş Eduard Şevardnadzeni iclas zalını tərk etməyə məcbur edir. Şevardnadzenin tribunada tələsik qoyub getdiyi çayı tribunaya qalxan Saakaşvili bir göz qırpmına içərək nitq edir. Həmin səhnə Gürcüstanda hakimiyyətin dəyişməsinin və Qızılgül inqilabı qələbəsinin rəmzinə çevrilir.

Narıncı inqilab - Ukrayna 22 Noyabr 2004-cü ildən 23 Yanvar 2005-ci ilə qədər. 2004-cü il noyab-

Etiraz dalğası 2010-cu ilin dekabrından ərəb ölkələrində işsizlik, ərzaq qiymətlərinin yüksəlməsi, söz azadlığı, bürokratik əngəllər və aşağı həyat səviyyəsi ilə əlaqədar başlayan etiraz nümayişləri kimi təqdim edilir. İlk qiyam 18 dekabrda Tunisdə başlayıb və 1987-ci ildən hakimiyyətdə olan dövlət başçısı Zeynəlabdin ben Əlinin ölkəni tərk etməsi ilə nəticələnib. Tunis "inqilabı"nın qələbəsi digər ərəb ölkələrində - Misir, Yəmə, Əlcəzir və İordaniyada da nümayişlər dalğasına səbəb olub.

Xarici dəstək heç də hər zaman demokratiyaya xidmət etmir

"Ərəb baharı"nın yaşandığı ölkələrdə diktator rejimlərin mövcud-

rın 22-də Kiyevin mərkəzi meydanında prezident seçkilərinin nəticələrinə etiraz olaraq kütləvi nümayişlər başladı. Sonda Ali məhkəmə təkrar seçki təyin etdi və nəticədə prezident Viktor Yuşenko qalib gəldi.

Bənövşəyi inqilab İraqda (2004-2008-ci illər), **Zanbaq inqilabı Qırğızıstanda** (27 Fevral 2005-ci ildən 11 Aprel 2005-ci ilə qədər), **Sidr inqilabı Livanda** (14 Fevral 2005-ci ildən 27 Aprel 2005-ci ilə qədər), **Mavi inqilab (2005-ci ilin mart ayında) Küveytdə**, **Cins inqilabı Belarusda** (19 Mart 2006-cı ildən 25 Mart 2006-cı ilə qədər), **Zəfəran inqilabı Myanmarda** (15 Avqust 2007-ci ildən 26 Sentyabr 2007-ci ilə qədər), **Üzüm inqilabı** (6 Aprel 2009-cu ildən 12 Aprel 2009-cu ilə qədər) **Moldova**, **Yaşıl inqilab İranda** (13 İyun 2009 - 11 Fevral 2010), **Yasəmən inqilabı Tunisdə** (18 Dekabr 2010 - 14 Yanvar 2011) baş verib.

luğu, insan haqları ilə bağlı problemlər, sosial-iqtisadi çətinliklər inqilabın baş verməsi üçün ilkin şərait yaratmışdı. Lakin ərəb inqilablarını yalnız daxili amillərin məhsulu kimi də qəbul etmək doğru olmazdı. "Ərəb baharı"nın Böyük Yaxın Şərq Layihəsinin (yaxud Böyük Orta Şərq Layihəsi) tərkib hissəsi olması ideyası da geniş yayılıb. Layihənin rəsmi olaraq elan edilən ana məqsədi azad olmayan ölkələrə demokratiya gətirmək olaraq açıqlanmışdır. ABŞ prezidenti Corc Buş (oğul) belə bir layihə ilə Orta Şərqə istiqamətlənmələrinin ən önəmli səbəblərini bir çox Orta Şərq ölkələrində var olan yoxsulluqla, qadın haqlarının pozulması ilə izah edib. Layihənin memarlarından olan ABŞ prezidentinin köməkçisi Dik Çeyninin sözlərinə görə, Böyük Orta Şərq Layihəsinin ana fikrinin bütün bölgəyə demokratiyanı yayaraq, regionu inki-

şaf etdirmək və sülhü qaranlaşdırmaqdan ibarətdir. ABŞ-in keçmiş dövlət katibi Kondoleza Rays isə layihəni "Mərakeşdən Çin sərhəddinə qədər 22 ölkənin siyasi və iqtisadi coğrafiyasının dəyişdirilməsi" kimi səciyələndirmişdi.

Lotus inqilabı (Misir inqilabı) - ərəb ölkələrindəki ümumi antihökumət nümayişlərinin mühüm tərkib hissəsi. Nümayişlər və aksiyalar Qahirə, İsgəndəriyyə və bir sıra digər mühüm şəhərlərdə keçirilib. Nümayişçilərin ən fəal olduğu yer Qahirənin mərkəzindəki Təhrir meydanı olub. Onlar Misiri 30 ildən artıq bir müddətdə idarə edən Məhəmməd Hüsnü Mübarəkin hakimiyyətdən getməsinə və ciddi konstitusiyaya islahatlarının keçirilməsinə tələb ediblər. 17 günlük etiraz nümayişlərindən və qarşıdurmalardan sonra Hüsnü Mübarək istefa verdi, konstitusiyanın fəaliyyəti dayandırıldı,

parlament buraxıldı. Hakimiyyət Ali Hərbi Şuraya keçdi. Nəticədə demokratik yolla seçilmiş, Misir xalqının iradəsini ifadə edən seçkinin qalibi "Müsəlman Qardaşları" blokunun lideri Məhəmməd Mürsi olsa da 2013-cü ildə o ölkənin müdafiə naziri Əs-Sisi tərəfindən devrildi. Daha dəqiq desək transmilli şirkətləri idarə edən zümrə Mürsini Sisi ilə əvəz etməklə səhvini düzəltdi, plan bərqərar oldu.

Bəhreyyədə baş verən **"Mirvari inqilabı"** müxalifətin çağırışı ilə "Qəzəb günü" aksiyası planlaşdırıldı və aksiyadan öncə polislə nümayişçilər arasında toqquşma oldu. Təhlükəsizlik qüvvələri ölkənin cənub-qərbindəki Karzakan şəhərindəki bir şie kəndində baş verən toqquşmada gözyaşardıcı qaz və plastik güllələrdən istifadə etdi. Olayda ya-

"Qarabağ klını"nın lideri Serj Sarkisyan Sorosun "kuklası" Nikol Paşinyana uduzdu, həm kreslosunu, həm də mövcudluğunu itirdi. İki il sonra baş verəcək 44 günlük müharibədə uduzmasına baxmayaraq Paşinyan Sarkisyan-Koçaryan cüt-lüyünə böyük fərqə qalib gələcəkdi. Paradoxlarla dolu Ermənistan-da hər nə desən gözləmək, eşitmək olardı birçə bundan savayı. Amma "əlahəzrət" Soros hər ssenarini həyata keçirməyə qadir imiş. Həm Ermənistan-da inqilab etdi, həm Rusiyanın iki yetirməsinin küreyini yerə vurdu, müharibədə uduzmasına baxmayaraq yenidən seçkilərə gedərək Paşinyanın qələbəni təmin etməklə ikinci və üçüncü prezidentləri birdəfəlik məhv etmək, əlbəttə Nikolun iradəsi ilə həll oluna bilməzdi. Ermənistan-dakı indiki du-

ralananların oldu. Bəhreyn Kralı Həmad bin İsa Əl Xəlifə gərginliyi azaltmaq üçün hər ailəyə 2650 dollar verəcəyini açıqladı, hökumət isə təhlükəsizlik əməliyyatlarında həbs edilən, yaşı 18-dən az olan uşaqların azadlığa buraxılacağını vəd etdi.

Qəhvə inqilabı Yəmənin paytaxtı Sana şəhərində 30 ildən çox ölkəni idarə edən prezident Əli Abdulla Salehin istefası tələbi ilə kütləvi aksiyalarla başladı. Nümayişlərdə minlərlə adam iştirak etdi. Mitinqlər Sana Universiteti də daxil olmaqla şəhərin 4 nöqtəsində başladı. Yəmənin cənubundakı şəhərlərin birində Fuad Sultan adlı sakin özünə od vurdu. Ağır dərəcəli yanlıqlar alan taksidürücüsünün intihara əl atmasına səbəb ailəsinin ehtiyaclarını ödəməkdə çətinlik çəkməsi olub. Diqqət edin, Tunisdə icazəsiz ticarətlə məşğul olan gənc satdığı meyvə-tərəvəz polis tərəfindən müsadirə edildikdən sonra özünü yandıraraq, Misirdə işsizlik, korrupsiya və qiymətlərin yüksək olmasına etiraz edən bir neçə nəfər özünü yandıraraq. Ve bundan sonar bu ölkələrdə hakimiyyətə qarşı kütləvi aksiyalar başlayıb.

Nəhayət, daha yaxın tariximizə diqqət edək:

Yasəmən inqilabı Çində (20 Fevral 2011-20 Mart 2011), Qvatemala etirazları (16 Aprel 2015-3 Sentyabr 2015), Rəngli inqilab Şimali Makedoniyada (12 Aprel 2016-20 İyul 2016), Məxməri inqilab 12 Aprel 2018-ci ildə Ermənistan-da baş tutub. Xalq arasında "Serj rədd ol" və ya Paşinyan tərəfindən Məxməri inqilab Ermənistanın müxtəlif şəhərlərində başlayan və millət vəkili Nikol Paşinyanın rəhbərlik etdiyi hökumət eleyhinə olan etiraz aksiyaları dalğasıdır. 23 Aprel 2018-ci il tarixində

rum heç də "rəngli" inqilab yolu keçmiş ölkələrdən yaxşı deyil, əksinə daha da pisləşməyə doğru gedir.

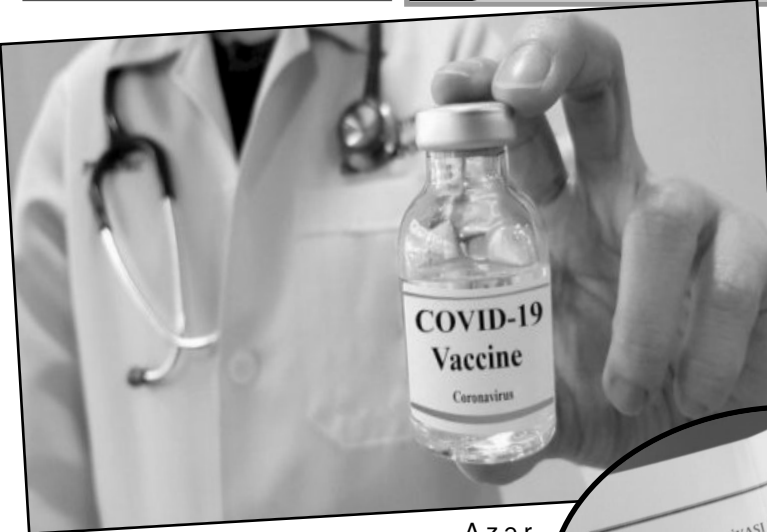
Son hadisələrdən, qardaş Qazaxıstanda baş verən hadisələrdən danışmasaq olmaz. Bəs Orta Asiyanın müsəlman-türk ölkəsində nə baş verir? Məlum olub ki, dünyada baş verən tendensiyalara uyğun olaraq Qazaxıstan hökuməti sıxılmış qazın qiymətini nə az, nə çox düz 100 faiz artırıb. 60 tənqəyə olan qaz 120 tənqəyədən ticarət olunmağa başlayıb. İnsanlar sanki bir himə bənd imişlər kimi küçələrə çıxıblar. Dinc etiraz etmək istəyən əhalini çox keçmədən qaragüruh əvəz edir. Hökumətə, qazın qiymətinə etiraz etmək əvəzinə, şəhərdə dağıntılar başlayır, hökumət binaları, vətəndaşlara məxsus mağazalar, müklər, avtomobillər yandırılır, dağıdılır, banklar ağır texnikalarla hücum edilir. Guya bu aksiyalar ölkənin kasıb təbəqəsinin maraqlarını təmin etmək üçün keçirilir. Amma, hadisələrin gedişi də göstərir ki, xalqın, millətin, ölkənin, dövlətin nəinki maraqları qorunub, hətta ayaqlar altına atılıb. Sanki soyğunçuların, başıpozuqların, oğruların, qulduqların cibi dolandan, bankları ağır texnikalarla yarıb oradan külli miqdarda pul oğurlayandan sonra etirazlar da səngiyəcəkmiş. Budurmu, ədalətin bərpası?

Dağıtmaq, yandırmaq, küçələrdə qanunsuz aksiya keçirmək təcürübəsi artıq hər kəsə tanışdır. Ədalətsiz davranışla ədaləti bərpa etmək kimi bir olay hələ heç bir ölkədə baş verməyib. Etiraz sosial sifarişli olmalıdır. Kənardan ixrac olunan istənilən təklif, ssenari, plan zərərli olur. Çünki burada kənar maraqlar var. Çalışın yad maraqların əlində oyuncaq olmayın

V.VƏLİYEV

Azərbaycanda yeni növ koronavirus "COVID-19"-a qarşı qabaqlayıcı tədbirlər görülmüş olsa da, hələ də gizli düşmənlə üz-üzə qalmışıq. Ölkəmizdə ilk yoluxma qeydə alındığı gündən bu günə qədər 8 min 431 nəfərin vəfat etməsi əlbəttə ki, böyük bir göstəricidir. Xatıradə ki, 2020-ci ilin fevralın 28-də ölkədə COVID-19-un ilk müsbət nəticəsi təsdiqləndi. Həmin zamandan indiyədək ölkədə ümumilikdə 620 min 49 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktının qeydə alınması əlbəttə ki, ürəkəçan deyil. Nəinki Azərbaycan, eləcə də dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələri belə bunun qarşısını almaqda səfərbər olsalar da hələ də lazımı nəticəni əldə edə bilməyiblər.

"COVID-19" ilə mübarizə effektiv nəticələr verir

Dünya ölkələrində koronavirus - COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə davam etməkdədir. 2019-cu ilin sonunda dünyada baş qaldıran xəstəliklə dünya ölkələri üz-üzə qalıb. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına əsasən, son 24 saat ərzində dünyada koronavirusa 2,6 milyondan çox yoluxma halı qeydə alınması pandemiya başlayandan ən yüksək gündəlik göstəricidir. Çərşənbə günü qeydə alınmış antirekordda 24 saat ərzində ÜST-ə 2 294 039 yoluxma faktı haqqında məlumat daxil olmuşdu. Ən çox təsdiqlənmiş yoluxma halı - 56 843 327 ABŞ-da qeydə alınıb. Ondan sonra Hindistan - 35 109 286, Braziliya - 22 323 837, Böyük Britaniya (13 835 338) və Fransa (10 645 841) yer alırlar. Ən çox ölüm halları - 824 175 ABŞ-da qeydə alınıb, ikinci yerdə Braziliya - 619 384, üçüncü yerdə isə Hindistan - 482 876 qərarlaşıb. Daha sonra Rusiya (313 817) və Meksika (299 711) yer alırlar. Bu statistik rəqəmlər çox şeyi deməyə imkan verir. Demək dünya səhiyyəsi bu pandemiya ilə mübarizədə hansısa vasitələrdən istifadə etmiş olsa da hələ də gizli düşmənlə qalıb olduğunu göstərə bilməyib. Bu statistik rəqəmlərə nəzər saldıqda ölkəmizdə yoluxma halının ölkələrlə müqayisədə aşağı olduğunu görürük. Əlbəttə ki, yeni global pandemiya - koronavirus COVID-19 infeksiyası Yer kürəsini, eləcə də ölkəmizin vətəndaşlarının sağlamlığını təhlükə altına aldığı bir zamanda

Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli iradəsi və təşəbbüskarlığı sayəsində ilk gündən ölkəmizdə koronavirusun geniş yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə vətəndaşlarımızın sağlamlığının qorunmasına xidmət edən bütün zəruri, qabaqlayıcı addımlar atıldı.

AZƏRBAYCAN PANDEMİYA İLƏ MÜBARİZƏDƏ NÜMUNƏVİ ÖLKƏDİR

Sərhəd tanımayan qorxunc infeksiyanın ölkəmizdə yayılmasının qarşısının alınması ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər davamlı həyata keçirildi və bu gün də belədir. COVID-19 pandemiyası zamanı hər bir dövlətin öz strategiyası, koronavirusa qarşı mübarizədə fərqli yanaşma tərzini və öz metodları mövcud oldu. Şübhəsiz ki, hər bir ölkə öz vətəndaşlarını böhrandan az itki ilə çıxartmağa çalışır. Dövlət başçısının "Biz birlikdə güclüyük!" çağırışı xalqımızı pandemiya qarşı mübarizədə həmrəylikə səslədi. Dövlət başçısının tapşırığı və sərəncamları ilə təxirəsalınmaz tədbirin həyata keçirilməsinin nəticəsidir ki, bu günün mənzərəsi dünya ölkələri ilə müqayisədə aydın görünür. Dövlətimiz tərəfindən koronavirusa yoluxma hallarının müəyyənəndirilməsi, bezi sosial izolyasiya tədbirlərinin

tətbiq edilməsi barədə qərarlar verildi və əməli tədbirlər reallaşdı. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin göstərişi əsasında

Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı ilə 2020-ci il 30 yanvar tarixində Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınması haqqında Fəaliyyət Planı təsdiq edildi. Koronavirus xəstəliyinin Azərbaycan ərazisində yarıda biləcəyi təhlükənin qarşısının alınması, profilaktik və təxirəsalınmaz tədbirlərin operativ həyata keçirilməsi məqsədilə Nazirlər Kabinetinin yanında Operativ Qərargah yaradıldı. Bu sahədə görülən tədbirlərin səmərəliliyini artırmaq və tibbi profilaktikani gücləndirmək məqsədi ilə 3-9 mart tarixləri arasında ölkənin bütün təhsil müəssisələrində tədris prosesləri və digər əlaqəli fəaliyyətlər dayandırıldı. Dezinfeksiya və digər profilaktik tədbirlər həyata keçirildi. koronavirus infeksiyasının yayılmasının qarşısını almaqdan və onunla mübarizə istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyini təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 19 mart tarixli Fərmanı ilə Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu yaradıldı. Dövlət başçısı ölkəmizdə koronavirus infeksiyasına qarşı həyata keçirilən səhiyyə tədbirləri üçün Koronavirusla

Mübarizəyə Dəstək Fonduna vəsait ayrılması haqqında Sərəncam imzaladı və Sərəncama əsasən, koronavirus infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınması və onunla mübarizə istiqamətində səhiyyə tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə dövlət büdcəsindən Fonda ilkin olaraq 20 milyon manat ayrıldı.

Virusun geniş şəkildə insanlar arasında yayılmasının qarşısının alınması üçün vaxtında həyata keçirilən çevik, təxirəsalınmaz və zəruri qabaqlayıcı tədbirlər Azərbaycan modelini nümunə olaraq bir daha ortaya qoymuş oldu. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə ölkəmizdə koronavirusla mübarizə məqsədilə modul tipli xəstəxanaların tikilməsi, "Yeni Klinik"nin açılması və s. əhalinin sağlamlığının qorunmasına yönəlmişdir. Qısa bir zamanda Maska fabrikinin və qoruyucu kombinezonların istehsalı müəssisəsinin açılışı dövlətimizin əhalinin sağlamlığının qorunması məsələsinə nə dərəcədə diqqətlə və həssas yanaşmasını göstərmiş oldu və reallaşan tədbirlər göstərdi ki, Azərbaycanda dövlət tərəfindən bu istiqamətdə konkret və ardıcıl tədbirlər görülür. Azərbaycan tibbi maskaları xaricdən də idxal etdiyi halda qısa zamanda özü istehsalına başladı. Görülmüşü bu və ya digər tədbirlər vəziyyətdən az itkilərlə çıxmaq məqsədi daşıyır. 2020-ci ildə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı Azərbaycanı pandemiya ilə mübarizədə sahəsində nümunəvi

ölkə adlandırması da görülən işlərə verilən qiymət idi.

2021-2022-Cİ İLLƏR ÜÇÜN TƏSDİQLƏNMİŞ VAKSİNASIYA STRATEGİYASI ÇƏRÇİVƏSİNDƏ PEYVƏNDLƏNMƏ UĞURLA APARILIR

Bu gün koronavirusa yoluxmuş bütün pasiyentlər Azərbaycanın ən yaxşı xəstəxanalarında dövlətin hesabına müalicə olunur. Ölkəmizdə 20-dən çox xəstəxanada koronavirus xəstələri müalicə alır. Əlbəttə ki, yoluxma və ölüm saylarındakı artım vaksinasiyaya qətilməz etdi. Vaksinasiyaya start verən Avropa İttifaqından bir ay sonra Azərbaycanda bu prosese başlanılıb. Ölkəmizdə koronavirus əleyhinə vaksinasiya prosesi 2021-ci il yanvarın 18-də başlayıb. Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul olunmuş "Vaksinasiya Strategiyasına" əsasən artıq xeyli sayda insanlar peyvənd olunub və vaksinasiya prosesi bu gün də davam edir. Təbii ki, COVID-19-la mübarizədə qalib gəlmək üçün virus əleyhinə peyvəndlənmə vacibdir. Bu proses 2021-2022-ci illər üçün təsdiqlənmiş Vaksinasiya Strategiyası çərçivəsində aparılır. Vaksinasiya zamanı "CoronaVac", "Vaxzevria", "Sputnic V", "Pfizer", "Sinovac" kimi peyvəndləri istifadə edilir. Statistika göstərir ki, COVID-19 testi pozitiv olanların 90 faizindən çoxu peyvənd olunmamış şəxslərdir. Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına son sutkada (7 yanvar) 547 yoluxma faktı qeydə alınıb, 631 nəfər müalicə olunaraq sağalıb. Analiz nümunələri müsbət çıxan 9 nəfər isə vəfat edib. Qeyd etdiyimiz kimi indiyədək ölkədə ümumilikdə 620 min 49 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 604 min 537 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 8 min 431 nəfər vəfat edib. Aktiv xəstə sayı 7 min 81 nəfərdir. Azərbaycanda bu günə qədər vurulan vaksinlərin ümumi sayı 11 milyon 439 min 291, birinci mərhələ üzrə peyvənd olunanların ümumi sayı 5 milyon 178 min 595, ikinci mərhələ üzrə vaksinasiya edilənlərin sayı 4 milyon 688 min 646 nəfər, "buster" doza ilə peyvənd olunanların sayı 1 milyon 572 min 50 nəfər təşkil edir.

İnfeksiyaya qarşı mübarizədə Azərbaycan xalqı məsuliyyət, yüksək nizam-intizam və ən başlıcası, milli həmrəylik, hər cür fədaçılığa hazır olduğunu nümayiş etdirdi. Ümumiyyətlə, ölkəmizdə, sözün əsl mənasında, vətəndaş-dövlət etimadı mövcuddur. Görülən tədbirlər nəticəsində minlərlə insanın həyatı qorunub. Vaxtında atılan addımlar, verilən müdrik qərarlar, həyata keçirilən layihələr bir daha sübut edir ki, möhtərəm Prezidentimizin siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır, xalqının rifahı onun üçün hər şeydən üstündür. Bu gün isə hər bir vətəndaş bu virusa qarşı həmrəylik göstərməlidir. Bütün qurumlar, müəssisələr, obyektlər hazırlanmış təlimatlara riayət etməlidirlər. Kiminsə məsuliyyətsizliyi, biganəliyi, sanitariya qaydalarına əməl etməməsi yoluxma sayının daha da artmasına səbəb ola bilər. Virusun yayılmasının qarşısını alınması üçün bütün mümkün imkanlardan istifadə edilib və bu proses bu gün də uğurla davam etdirilir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edilməsi Zəfərimizin tarixi təntənəsidir

Çünki ermənilərlə müxtəlif ölkələrdə ünsiyətdə olarkən onların təkəbbürlü baxışları əminəm ki, dünya azərbaycanlılarını incidirdi. İndi isə vəziyyət tam fərqlidir. Biz heç vaxt təkəbbürlü olmamışıq, amma hər zaman öz gücümüzü hiss etmişik", - deyə dövlətimizin başçısı vurğulayıb. Və dövlət başçımız bir daha xalqa müraciətində əminliklə bildirib ki, bu gün dünya azərbaycanlıları yaşadıkları bütün ölkələrdə başı dik, alnı açıq, üzü ağ gözirlər və öz tarixi vətəni olan Azərbaycanla haqlı olaraq fəxr edirlər.

ili "Şuşa İli" elan etməsi 28 ildən sonra Şuşanın üç dahi övladının güllələnmiş heykəllərinin öz yerlərinə qaytarılması idi. Bu həm də Azərbaycan xalqının, Azərbaycan mədəniyyətinin Şuşaya qayıtması idi. Eyni zamanda bu həm də nəcib niyyətin vandal vəhşiliyinin üzərində qələbəsinin rəmzi idi. Uzun illər və əsrlər bu heykəllər Şuşanın baş meydanını bəzəyəcək, dünyanın hər yerindən gələn insanlara erməni vəhşiliyini bir daha xatırladacaqdır. Qarabağ xanının vəzirliyi böyük Azərbaycan şairi Vaqifin dağıdılmış məqbərəsi önündə cənab Prezidentin söylədiyi, "Biz bu il Şuşada Vaqif poeziya günlərini və "Xarı bül-

**MUXTAR NAĞIYEV,
YAP Səbail rayon
təşkilatının sədri**

məsi 30 illik həsrətə 44 gün ərzində "Dəmir siyasət" əməliyyatı ilə Ali Baş Komandan, Prezident İlham

ke rəhbərliyi tərəfindən Azərbaycan xalqının tarixinə, mədəniyyətinə, milli-mənəvi dəyərlərinə göstərilən böyük diqqət və qayğının göstəricisidir. Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il "Şuşa İli" elan etməsi onun tarixi və mədəni sahədə də Ümummilli liderin siyasi kursunu layiqincə davam etdirdiyinin əyani sübutudur. Bu 1752-ci ildə Pənahəli xan tərəfindən Şuşanın təməlinin qoyulmasının 270 illiyini qeyd edəcəyimiz tarixi yubiley təntənəsidir.

"Bu şanlı tarixi nəzərə alaraq və Şuşanın bərpasının sürətləndirmək məqsədilə mən yeni il "Şuşa İli" elan edirəm", deyən Prezident İlham Əliyevin imzaladığı bu Sərəncamı dünyanın hansı nöqtəsində yaşamasından asılı olmayaraq hər bir azərbaycanlının qəlbini fərəh, böyük qürur və iftixar hissi ilə doldurdu. Prezidentin 7 may 2021-ci il tarixli sərəncamı ilə zəngin və şanlı tarixi keçmişə malik Şuşa şəhəri mədəniyyət paytaxtı elan edildi. Bunun ardınca, 2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edilməsi həm tarixi, həm də mədəni baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edən qədim şəhərimizə verilən ən böyük dəyərin göstəricisidir.

2022-ci il Şuşada Böyük Qayıdışın təntənəsi

Bu gün Şuşa artıq bərpa və böyük quruculuq dövrünə qədəm qoyub. 2021-ci il 14 yanvar tarixindən - Prezidentin Şuşa səfərindən etibarən Şuşanın bərpası başlandı və qısa müddət ərzində böyük işlər görüldü. Şuşanın elektrik təsərrüfatı bərpa edildi, buraya yüksək gərginlikli xətlər Füzulidən çəkildi, yarımstansiya tikildi. Düşmən Şuşanı tərk edərkən Şuşanın su xətlərini partlatmışdı. Şuşaya suyun verilməsi bərpa olundu. Şuşanın tarixi abidələrinin bərpasına start verildi. Vaqifin məqbərəsi, Vaqifin büstü yenidən açıldı, Üzeyir Hacıbəylinin abidəsi yenidən qoyuldu, Üzeyir Hacıbəylinin dağıdılmış evinin bərpasına başlanıldı, Bülbülün ev muzeyinin açılışı baş tutdu, Natəvan bulağı bərpa edildi. Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə ermənilər tərəfindən güllələnən edilmiş dahi şəxsiyyətlərimizin - Natəvanın, Üzeyir Hacıbəylinin, Bülbülün büstləri gətirildi və mərkəzi meydana qoyuldu. Üç məsciddə təmir-bərpa işləri başlandı. Məscidlərin təmirini yenə də Heydər Əliyev Fondu öz üzərinə götürmüşdür. "Qarabağ" və "Xarıbülbul" otelləri istifadəyə verildi. Şuşanın baş planı təsdiq edildi, yeni yaşayış kompleksinin təməli qoyuldu. Bütün bu kompleks tədbirlər onu göstərir ki, Şuşanın dirçəldilməsi sürətlə gedir və şuşalılar öz doğma yurdlarına qayıdırlar. Bu il Şuşada Böyük Qayıdışın təntənəsi baş tutacaq, uzun müddətlik həsrətdən sonra şuşalılar doğma yurdlarında "Şuşa İli"ndən irəli gələn əhəmiyyətli tədbirləri izləyəcək, fərəhlənəcək və qürurlanacaqlar.

Şuşa təkə coğrafi mənada deyil, həm də mədəniyyətimizin, qürurumuzun ucalığıdır

Bu bir həqiqətdir ki, Şuşanın azad olunması tarixi ədalətin zəfəri, haqqın nahaq üzərində qələbəsinin, işığın zülmət üzərində təntənəsidir. Pənahəli xan Cavanşir tərəfindən 1751-ci ildə Qarabağ xanlığının paytaxtı kimi binası qoyulan Şuşa qalası bir neçə dəfə əldən-ələ keçib. 1797-ci ildə Ağa Məhəmməd şah Qacar, 1806-cı ildə çar qoşunlarının başında gələn general Zubov, mayor Lisaneviç Şuşa şəhərini ələ keçirsə də, 1906 və 1918-ci illərdə ermənilər Qalada ixtişaşlar və yanğınlar törətsə də, bu qəhrəman şəhərin əzmini qıra bilməmişdilər. Bütün qəhrəmanlar kimi Şuşa da 1992-ci ildə satqınlığın və xəyanətin qurbanı oldu.

Azərbaycan Respublikasında 2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edilməsi haqqında Sərəncamında deyildiyi kimi Qarabağın tacı olan Şuşa xalqımız üçün müqəddəs və əziz məkandır. Şuşa sevgisi hər bir azərbaycanlının mənəvi varlığını ayırmaz parçasıdır: "Təməli 1752-ci ildə Qarabağ xanı Pənahəli xan tərəfindən qoyulan və bu il 270 illiyi qeyd olunacaq Şuşa şəhəri zəngin inkişaf yolu keçmiş, Azərbaycanın və bütün Cənubi Qafqazın mədəni və ictimai-siyasi həyatında müstəsna rol oynamışdır".

Sərəncamda o da vurğulanı ki, Şuşa şəhərinin ötən əsrin 70-ci illərində sürətli inkişafı Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə sıx bağlıdır. Şəhərin inkişafına dair xüsusi qərarlar məhz Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə qəbul edilmişdir. Həmin vaxtdan Şuşada quruculuq işləri geniş vüsət almış, mədəniyyət xadimlərimizin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Strateji mövqeyi ilə seçilən Şuşa Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzə başlamış Ermənistanın silahlı qüvvələri tərəfindən 1992-ci il mayın 8-də işğala məruz qalmışdır. İşğal dövründə şəhərdəki yüzlərlə

ta-rix və mədəniyyət yadigarı vandalizm aktları nəticəsində dağıdılmışdır. Haqq işi naminə apardığımız 44 günlük Vətən müharibəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu Şuşa şəhərini 2020-ci il noyabrın 8-də işğaldan azad etdi. Ermənistanın kapitulyasiyasına yol açan Şuşa qalibiyyəti xalqımızın qəhrəmanlıq ruhunun təntənəsinə çevrilərək, tariximizə Zəfər Günü kimi həkk olundu".

Bəli, bu gün Şuşa böyük quruculuq yolundadır. Qalib Liderimiz Prizident İlham Əliyevin Şuşaya səfəri zamanı məhz bu xəyanəti bir daha xatırlatması həm də anti milli ünsürlərə öz yerini göstərmək dərsi idi... Və tarixdə ilk dəfə idi ki, Şuşanın əsil sahibi bu gözəl şəhərə zəfərlə, özünün açdığı yolla "Qələbə yolu" ilə qayıtdı! Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Moskvadan 3 tərəfli görüşdən sonra Şuşaya gətdi! Bəs Paşinyan hara getdi? Cəhənnəmə, gora getdi! Özgənin torpağında özgənin havasına oynayanların aqibəti həmişə belə olacaqdır! Və bu gün Azərbaycan Prezidentinin 2022-ci

bül" festivalını keçirəcəyik" fikirləri də xoş məramlı böyük əməl olmaqla yanaşı, həm də tarixi bir missiyanın müjdəçisi idi. Bu Şuşada 17 məhəllə, hər məhəllənin də öz məscidi var idi. Erməni vandalları 16 məscidimizin, qəbir yerlərimizin bərpası, bir sözlə, Qalib Liderimizin İlik yaralarının bərpasıdır. Bu ulu Öndər Heydər Əliyev və Qalib Liderin - Ata vəsiyyətinə həm hər b meydanında, həm siyasət, həm də informasiya meydanında Oğul Azərbaycan Prezidentinin hesabatıdır.

"Biz qalib xalqıq. Mən Şuşaya son dəfə 39 il bundan əvvəl gəlmişəm. 39 il bundan əvvəl iki dəfə gəlmişəm və birinci dəfə yanvarın 14-də gəlmişəm. Bax, bu gün, yanvarın 14-də yenə də buradayıq. Bu dəfə müzəffər Azərbaycan Ordusunun, qalib Azərbaycan Ordusunun Ali Baş Komandanı kimi gəlmişəm. Düşmənin belini qıran Ordunun Ali Baş Komandanı kimi gəlmişəm və burada müqəddəs bayrağın altında, qəhrəman hərbiçilərin önündə deyirəm ki, biz bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq!".

"2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edil-

Əliyevin "İrəli" çağırışına bir yumruq kimi birləşən xalqına olan qayğısa, qalib Azərbaycan Ordusunun rəşadətli əsgər və zabitlərinin igidliyinin, öz böyük xalqının zəngin mədəniyyətinə xidmət etmək, Şuşanın yaralarını sarımaq, məhəmm olmaq addımıdır. "Bakıya dönməzdən əvvəl yenidən gəlmişəm buraya, Cıdır düzünə, Şuşanın tarixi yerinə ki, bir daha Azərbaycan xalqına öz sözümlü deyim. Deyim ki, biz xoşbəxt xalqıq, biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik. Xoşbəxt xalqıq ki, özümüzü müstəqil dövlət kimi təsdiq etmişik. Bir daha deyim ki, Şuşa bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!". Bəli, biz xoşbəxt xalqıq! Biz xoşbəxt xalqıq ki, Şuşa bizimdir, biz xoşbəxt xalqıq ki, Qarabağ Azərbaycandır, biz xoşbəxt xalqıq ki, İlham Əliyev kimi qətiyyətli, hünərli, cəsəretli, müdrik və səmimi bir Liderimiz var!

2022-ci ilin "Şuşa İli" elan edilməsi tariximizin Zəfər təntənəsidir

Müzəffər Ali Baş Komandanın bu qərarı tarixi bir hadisədir və öl-

Ermənilər qazaxlara Xocalını xatırlatdı: niyə?

Və ya vəhşilik təməlinə qurulan murdar irqçilik siyasəti artıq bu xalqın böyük hissəsinin qanına hopub

Qazaxıstan olayları ilə bağlı çox danışılır və çox mülahizələr irəli sürülür. Xüsusilə, prezident Tokayevin KTMT-yə müraciət edərək başqa ölkələrin ordu hissələrini ölkəsinə çağırmasının ardınca həmin məsələyə müxtəlif fikirlər yansımağa başladı. Bir çox nüfuzlu siyasi dairələr, siyasət adamları KTMT-nin Qazaxıstanı bürüyən etiraz dalğalarını yatırmaq üçün bu ölkəyə daxil olmasını qanunsuz hesab edirlər.

sülhün, daha dəqiq desək, etiraz dalğalarının yatırılmasının təmin olunması üçün hər hansı addımların atılacağı görünürmü?

Döyüş qabiliyyətləri olmayan, məğlub, əsir düməyə meyillilikləri ilə seçilən, yetərincə hərbi sənəti bilməyən erməni hərbiçilərinin Qazaxıstanda hər hansı obyektləri peşəkarlıqla müdafiə, ya da mühafizə edəcəklərini düşünmək absurd olardı...

Bildiyimiz kimi, siyasi tələblərdən sui-istifadə edənlər də tapıldılar ki, qazax xalqı küçələrdə aksiyalar keçirdikləri zaman bir sıra cinayətkar üsünlər, residivistlər banklara, mağazalara, marketlərə, iaşə obyektlərinə, hətta vətəndaşların evlərinə daxil olaraq talançılıqla, yağmaçılıqla məşğul oldular. Hətta hüquq-mühafizə güclərini qətlə yetirdilər, özü də vəhşi üsullarla. Əlbəttə, bütün bunların da bir təxribat, ya da KTMT-nin ölkəyə daxil olması üçün yaradılmış "şərait" kimi qiymətləndirmək kifayət qədər mümkündür. Amma keçək əsas mətləbə - KTMT-nin sıralarında Ermənistanın Qazaxıstanına 70 nəfərlik hərbiçilərinin göndərilməsi faktına...

Doğru-dürüst döyüş qabiliyyətləri olmayan, məğlub, əsir düməyə meyillilikləri ilə seçilən, yetərincə hərbi sənəti bilməyən erməni hərbiçilərinin Qazaxıstanda hər hansı obyektləri peşəkarlıqla müdafiə, ya da mühafizə edəcəklərini düşünmək absurd olardı. İlk növbədə, məğlub ölkənin adı artıq onun üzərində etiket kimi yapışib və onlar sadəcə uğursuz hərbi fiqur kimi oarda görünəcəklər. Lakin...

Araik Abramyan: "Tezliklə qazaxlara öz Xocalılarını təşkil edəcəyik"

Lakin gəlin görək, sosial şəbəkələrdəki erməni seqmentləri bu barədə nə yazırlar?

Beləliklə, Araik Abramyan adlı erməni faşist ünsürü yazır: "Tezliklə qazaxlara öz Xocalılarını təşkil edəcəyik" (!). Təkcə bu iyrenc ifadənin arxasında nə qədər digər murdarlıqların yatdığı düşünmək belə ürəkbulandırıcıdır. Bu, gerçək erməni faşizminin, erməni xislətinin bariz sübutudur ki, artıq belə münasibətlərin, yəni izafi vəhşilik,

qəddarlıq təməlinə qurulan murdar irqçilik siyasətinin bu xalqın böyük kəsiminin qanına hopduğunu deyə bilərik! Çünki eyni fikri digər ermənilər də dəstəkləyib və bir daha xüsusilə qeyd etmək yerinə düşərdi - bu cür ermənilər kifayət qədər, hətta lap çoxdur.

Arsen Babayan: "Qoy o vəhşiləri cəzalandırınsınlar, bu qazaxlar mahiyyətə həmin azərbaycanlılar və türklərdirlər, yalnız onların gözləri qıyıqdır, ona görə də işləyin qardaşlar".

Misal üçün, Arsen Babayan adlı sitifadəçi Araik Abramyanın syatusuna cavab olaraq yazır:

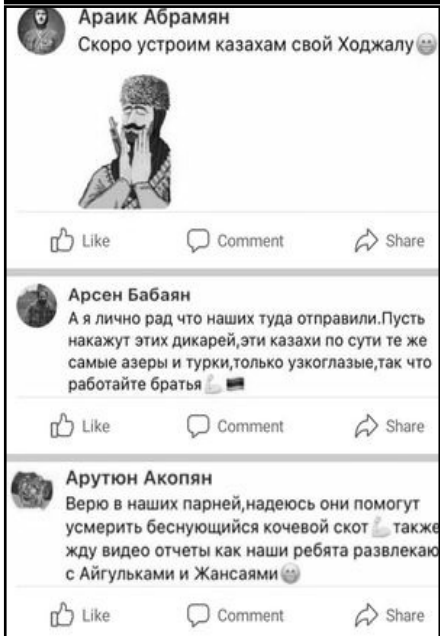
"Şəxsən mən şadam ki, bizimkiləri oraya göndəriblər. Qoy o vəhşiləri cəzalandırınsınlar, bu qazaxlar mahiyyətə həmin azərbaycanlılar və türklərdirlər, yalnız onların gözləri qıyıqdır, ona görə də işləyin qardaşlar".

Arutyun Akopyan adlı daha bir sosial şəbəkə istifadəçisi isə yazır: "Bizim oğlanlara inanıram, onlar quduzlaşmış köçəri mal-qaranı sakitləşdirəcəklər. Həmçinin bizim uşaqların Aygüllərlə və Jansaylarla (qazax qadın adları) əylənmələrini göstərəcək video-hesabatlarını gözləyirəm".

Beləliklə, biz nəyi müşahidə edirik? Bu gün sadə öhlüklə "sade erməni xalqı" adlandırdığımız vəhşiləri, irqçiləri və insan cildində olan faşist təxəyyüllu alçaqları. Və bu gün kimse mübahisə edə bilməz ki, belələri erməni ictimaiyyəti, xalqı arasında azdır, xeyr, əsla belə deyil.

Belələri çoxdur və zaman-zaman onları ifşa etmək də üzərimizə düşən məsuliyyətlərdən biridir. Zaman-zaman baş qaldırdıqda isə onları döyüş meydanında diz çökdürmək artıq qəhrəman əsgərlərimizin işləridir. Xocalının qisası alınsa da bu qisas hissi hələ sönməyib, erməni faşistlərinin verəcəkləri hələ çox cavablar var!

Rövşən RƏSULOĞ

Daha dəqiq desək, ordu birləşmələrinin yalnız o halda həmin ölkəyə daxil olması hüquqi baxımdan qanuni olardı ki, həmin ölkəyə digər xarici ölkələrdən aqressiya məqsədli təhlükə yaransın, amma görüldüyü kimi bu baş verməmişdi və Qazaxıstanda cərəyan edənələr sadəcə ölkədaxili etirazlar idi. Beləliklə, bütün bunlardan sonra Rusiya, Belarus, Tacikistan və Ermənistan (son anda Qırğızıstan) KTMT üzvü olaraq Qazaxıstanı müxtəlif saylarda hərbiçilərini göndərdi, - özü də "sülhməramlı" adı altında. Amma gəlin görək, burada

TƏRS BAXIŞ+FOTOFAKT

Şər-böhtan, yalan üzərində qurulmuş kampaniya

Heç kimə sir deyil ki, ölkəmizdəki radikal müxalifət uzun illərdir ki, anti-Azərbaycan dairələr tərəfindən himayə olunur. Məhz həmin qüvvələr media və mətbuat orqanlarını öz alətlərinə çevirdikləri kimi, dağıdıcı müxalifətdə səngərləmiş bəzi siyasi partiyaları, xəyanət çirkabına bulaşmış bəzi şəxsləri maliyyələşdirərək onlardan maşa kimi istifadə edirlər.

Məlum dairələr müasir texnologiyaların yaratdığı imkanlardan internetdən, sosial şəbəkələrdən, o cümlədən "Facebook"dan, "YouTube"dən istifadə edərək, necə deyirlər, "pult"la idarə etdikləri milli xəyanətkarları, zombiləşdirilərək şeytani məqsədlərə xidmət edən dönlükləri, antimilliləri çirkli pullar, qrantlar vasitəsilə ələ alaraq onları ölkəmizə qarşı apardıqları ideoloji terror və informasiya təxribatlarında ön xətdə yerləşdiriblər. Qırx dörd günlük Vətən

müharibəsində Azərbaycanın hərbi-siyasi və diplomatik Qələbəsinə sonra ölkəmizin əleyhinə aparılan "qara piar" kampaniyasının miqyasının gündən-günə genişləndirilməsi bunun əyani təsdiqidir. Anti-Azərbaycan dairələrin, erməni lobbisinin təsiri altında olan bəzi beynəlxalq təşkilatların və "sapı özümüzə olan baltalar"ın sistematik və planlı şəkildə apardıqları bu şər-böhtan kampaniyası heç də təsadüfi deyil.

Danılmaz faktıdır ki, ikinci Qa-

rabağ müharibəsində möhtəşəm Qələbə qazanaraq regionda yeni realiaqlar yaradan, beynəlxalq müstəvidə mövqeləri daha da möhkəmlənən Azərbaycanın imicini, eləcə də ölkəmizdəki milli birliyi və həmrəyliyi pozmaq istəyən qüvvələr dağıdıcı müxalifət düşərgəsində təmsil olunan AXCP sədri Əli Kərimli, "Milli Şura"nın sədri Cəmil Həsəni, bu qurumun Koordinasiya Şurasının üzvlərindən Gültəkin Hacıbəyli, Tofiq Yaşar kimi kamilərdən məharətlə istifadə edirlər. Son zamanlar bəzi Qərbi ölkələrin "siyasi mühacir" adı ilə məskunlaşan Tural Sadıqlı, Qənimət Zahid, Sevinc Osmanqızı, Arif Məmmədov kimi xəyanətkarların internet TV-lərdə fəallaşmaları bu antimillilərin eyni mərkəzdən idarə olunmasına dəlalət edir.

Bu gün sosial dayaqlarını tamamilə itirən radikal müxalifət başçıları və onlarla işbirliyində olanlar Azərbaycanda sabitliyin pozulmasına çalışır, buna yönəlmiş müxtəlif cəhdlər edirlər. Xarici ölkələrdə məskunlaşaraq pərdə arxasından idarə olunan, erməni lob-

bisi ilə sıx işbirliyində olan qüvvələrin maliyyəsi ilə fəaliyyət göstərən bəzi "azərbaycanlı" "siyasi mühacirlərin" internet TV-lərində uzun-uzadı yorucu monoloqlar söyləyən, istərik bəyanatlar səsləndirən məlum dəstənin üzvlərinin atdıqları hər addımdan aydın olur ki, bu psevdodemokratlar xarici anti-Azərbaycan şəbəkənin tezisləri ilə silahlanaraq onların tapşırıqlarını yerinə yetirmək, qrantlarını yemək üçün demək olar ki, yarıya giriblər. Bu xəyanətkarların son zamanlar xarici qüvvələrlə birleşərək və onların tapşırıqları əsasında Azərbaycana qarşı şər, böhtan, yalan üzərində qurulmuş total kampaniyası cəmiyyətimiz tərəfindən etirazla qarşılanır.

Ölkəmizin əleyhinə qarayaxma kampaniyası aparılan, o cümlədən sosial şəbəkələrdə təhrikəddi çıxışlar edənlərin bu pozuculuq

cəhdləri cəmiyyətimiz tərəfindən ciddi narazılıqla qarşılanır. Xalqımız bilir ki, anti-Azərbaycan dairələrin məqsədi Azərbaycanın inkişafına, vətəndaşların sosial rifahının daha da yaxşılaşmasına xidmət edən, qarşıya qoyulan hədəflərə çatmağa imkan yaradan tədbirlərin, islahatların və müsbət realiaqların üzərinə kölgə salmaqdır. Vətəndaşlarımızda o da bellidir ki, respublikamızda heç bir uğur əldə edə bilməyən, xaricə gedərək anti-Azərbaycan dairələrlə birlikdə ölkəmizə qarşı ideoloji təxribatlarda iştirak edənlər məhz milli dönlüklərdir.

Şübhəsiz, pozuculuğu, inkarçılığı ilə özlerini cəmiyyətdən təcrid edərək marginallaşan dağıdıcı müxalifət təmsilçiləri və onların havadarları öz məqsədlərinə güc, təzyiqlik vasitəsi ilə nail olmağa cəhd etsələr də niyyətlərinə çatma bilməyəcəklər.

Zahid Rza

Nikolun "peşəkar qadın ordusu"nun komandanı Anna olacaq?

İnsan resurslarının qıtlığı, vətəndaşların, xüsusilə hərbi qulluq yaşına çatmış gənclərin ölkəni tərk etməsi Ermənistanı ordu quruculuğu işini də iflic vəziyyətə salıb. Bu problemi həll etmək zərurətindən irəli gələn axtarışlar zamanı bir müddət əvvəl müxtəlif ideyalar ortaya atılmağa başlandı.

Paşinyan əvvəlcə xalq, ordu qurmaq tezisini irəli sürdü. Əlbəttə ki, olmayan xalqdan olmayan bir ordu da düzəltmək mümkün deyil. Və xalq, ordu ənənəsi ümumiyyətlə, Ermənistanın tarixində olmayan bir hadisədir. Ona görə də, öz milli xarakterlərinə uyğun olaraq könlülülər adı altında muzdluların və terroristlərin Ermənistan ordusuna cəlb etməsini ən doğru və ən optimal yol kimi müəyyənləşdirdilər. Amma unudular ki, könlülülərin orduya cəlb edilməsi məsələsi və onların saxlanması Ermənistan büdcəsinin öhdəsindən gələcəyi bir iş deyil. Çünki bunun çox ciddi maliyyə tələfləri var.

İndiki vəziyyətdə Paşinyan ordunu dir-

dusu olmalıdır və oraya getdikcə daha çox qadın cəlb edilməlidir", - deyərək baş nazir vurğulayıb. Amma Nikol arzuladığı "peşəkar qadın ordusu"nun komandanının kim olacağını dile getirməyib. Çox güman ki, Paşinyan həmin "ordunun" komandanı postunda arvadı Anna Akopyanı görmək istəyir.

Paşinyana görə, "strateji perspektivdə müddətli hərbi xidmət əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməli, məcburi hərbi toplanışlar və təlimlərlə əvəzlənməlidir ki, bu da müəyyən periodikliklə insan həyat boyu bir neçə dəfə keçirilməlidir". Erməni baş nazir həmçinin bildirib: "Vurğulamaq istəyirəm ki, siyasi planda ordumuz öz qarşısına ərazi zəbt etmək kimi vəzifə qoymur, onun vəzifəsi ölkəmizin təhlükəsizliyini və ərazi bütövlüyünü

çəltmək üçün gözünü erməni qadınlarına dikib. Belə ki, Ermənistan hakimiyyəti yeni ildə ölkənin silahlı qüvvələrinə daha çox qadın cəlb etməyi planlaşdırır. Nikol Paşinyan həmvətənlərinə ünvanladığı Yeni il təbriki zamanı bu barədə bildirib. "Bizim əsas vəzifəmiz silahlı qüvvələrdə islahatlar aparmaqdır. Ermənistanın peşəkar or-

qorumaqdır".

Amma cəmi ilyarım qabaq Paşinyanın sabiq müdafiə naziri, hazırda həbsdə olan David Tonoyan bizi "yeni ərazilər uğrunda yeni müharibə" ilə hədələmişdi, Nikol isə o vaxt ona heç bir irad bildirməmiş, əksinə bəyan etmişdi ki, əgər nazir başqa cür fikir bildirsəydi onu dərhal işdən qovardım. Sonrası məlumdur. Odu ki, bir sual hələ ki, açıq qalır: peşəkar, güclü ordu acından ölən, kasıb Ermənistanın nəyinə lazımdır? Aydındır ki, müasir silahların alınması, peşəkar hərbi təhsil, təcürbəli general heyəti və zabıt korpusunun formalaşdırılması və s. üçün böyük pullar tələb edilir. Heç bir qiymətli yeraltı sərvəti və ya mineral ehtiyatı olmayan Ermənistanın iqtisadiyyatı isə blokada aradan qalxmayınca hazırkı böhranlı durumdan çıxıb inkişaf edə bilməyəcək.

Blokada götürüldəndən, Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlər normalaşandan sonra da böyük xərclər tələb edən peşəkar ordu, təkrar edirik, Ermənistanın nəyinə lazım olacaq? Üstəgəl, Azərbaycan və Türkiyənin Ermənistanı heç bir ərazi iddiası yoxdur və gələcəkdə də gözənilmir. Bakı və

Ankara illərdir İrəvana beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlər çərçivəsində sülh müqavilələri imzalamağı təklif edir. Ermənistanın gerçəkəndə də ərazi işğal etmək niyyəti yoxdursa, Paşinyanın Yeni il təbrikində də vurğuladığı kimi, İrəvan təhlükəsizlik və ərazi bütövlüyü sarıdan narahatdırsa, nədən bu təklifə "hə" demir?..

Paşinyan öz təbrik məktubunda "status", "öz müqəddəratı təyinetmə", "Dağlıq Qarabağ xalqı" kimi az qala hamını tənqə gətirmiş ifadələrdən istifadə etməyib. Əslində, bu yanaşma Yeni il ərəfəsi onun hökumətin son iclasında söylədiyi və erməni siyasi-ictimai kəsimində qalmaqal yaratmış fikirlərinin davamı da sayıla bilər. Artıq Dağlıq Qarabağ problemi yoxdur. İrəvanın çox ümid bəslədiyi ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri də Qarabağla bağlı Ermənistanın arzuladığı beynəlxalq gündəliyi formalaşdırma bilmədilər. Minsk qrupu artıq "ölmüş" kimidir.

Tam əminliklə demək olar ki, 2022-ci ildə bu qəbildən cəhdlər daha səmərəsiz və mənasız olacaq. Çünki illər ötdükcə Qərb, özəlliklə ABŞ və Fransa 44 günlük müharibənin nəticələrini qeyd-şərtsiz qəbul etməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği: dövlət müstəqilliyimizin bərpasının 30-cu ili- Azərbaycan dövlətçiliyi müasir mərhələdə" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Ermənistan böyük yardım göstərərək Azərbaycanın tam işğalını reallaşdırmaq gücündə idi.

Belə vəziyyətdə balanslı siyasət yeritməyin nə qədər çətin, nə qədər ağır olduğu anlaşılındı. Heydər Əliyev böyük şahmat taxtasında məharətli siyasi gedişləri ilə Azərbaycanı həmin ağır dövrdən salamat çıxardı və siyasi, iqtisadi, hərbi cəhətdən möhkəmlənməsi üçün zaman qazandırdı.

Sonrakı mərhələdə eyni siyasət onun siyasi varisi İlham Əliyev tərəfindən davam etdirildi. Artıq bu dövrdə Azərbaycanın beynəlxalq siyasi

rə bilən hakimiyyət dövlətin bütün sahələrdə güclənməsini təmin edə bilib. Bu səbəbdən dünyada və regionda qüvvələr balansının xeyrimizə dəyişməsi təəccüblü deyil.

Məhz bu siyasət və uzun illər boyu səbrlə, əzmlə formalaşdırılmış vəziyyət Qarabağı işğaldan azad etməyimizə səbəb oldu. Müharibə çox vektorlu oldu. Əvvəlcə iqtisadi sferada uduldu- ölkənin iqtisadi-maliyyə qüdrəti artırıldı, Ermənistan bütün regional və beynəlxalq layihələrdən kənar saxlanıldı, əldə olunan maliyyə imkanları ordumuzun gücləndirilməsinə səbəb oldu. Sonra siyasi-diplomatik masada və informasiya müharibəsində qələbə qazanıldı, ölkəmiz dünyada sülhsevər, əməkdaşlığa uyğun, tolerant cəmiyyətə sahib ölkə kimi tanındı və Azərbaycanın beynəlxalq hüquq, ədalət bərqərar etmə haqqı tanındı. Nəhayət qəhrəman ordumuz müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə tarixi torpaqlarımızı düşmən işğalından azad etdi.

Aparılmış ağıllı və müdrik siyasət nəticəsində buna mane olacaq böyük qüvvələr neytrallaşdırılmış, onlar necə deyirlər tərəfimizə çəkilmişdi. Xalqla dövlətin birliyi qələbəni təmin etdi.

Müəyyən vaxtlarda Azərbaycana xaricdən təsir göstərilməsi cəhdləri ənənəvi xarakter alıb, amma bunlar cəhd olaraq qalıb. Çünki Azərbaycan nə siyasi, nə də iqtisadi nə də digər cəhətdən heç bir dövlətdən asılı deyil. Başqa ölkələrdə həyata keçirilən ssenarilər Azərbaycanda alınmadı. Möhkəm dövlət, vahid xalq, sağlam cəmiyyət olan ölkələrdə belə planlar alınmır.

Gürcüstan, Ukrayna kimi respublikalarda Qərbin təhriki ilə törədilən faciələrin nəticələri məlumdur. Ermənistanda rəngli inqilabın nəticələri Qarabağın işğaldan azad olunması istiqamətində aparılan siyasətdə bizə əlavə üstünlük verdi, Ermənistanın isə məğlubiyyətinə səbəb oldu. Son günlərdə Qazaxstanda baş verən oxşar hadisələr də göstərdi ki, dövlətin gücü onun böyüklüyü ilə ölçülmür.

Azərbaycanda yürüdülmüş daxili və xarici siyasət bu ölkələrin vəziyyətinə düşməyə imkan vermədi. Ölkəmiz ardıcıl olaraq siyasi təzyiqlərdən, iqtisadi böhranlardan üzünə çıxdı. Heç bir xarici qüvvənin təhdid dilində danışı bilməyəcəyi dövlətə çevrildi.

Buna isə balanslaşdırılmış siyasətin nəticəsində nail olunub. Hətta, indiki güclü halımızda belə balanslı siyasətin alternativini yoxdur, bu səbəbdən bəzilərinin bununla bağlı əsaslandırılmamış fikirləri sabun köpüyündən başqa bir şey deyil.

Elçin Bayramlı

1991-ci ilin sonunda SSRİ-nin dağılmasından sonra Azərbaycan müstəqil dövlət kimi dünyada öz fəaliyyətini davam etdirdi. 1992-ci ildən beynəlxalq təşkilatlara üzv olan, xarici dövlətlər tərəfindən tanınan respublikamız öz xarici siyasətini müəyyənləşdirməyə, strateji tərəfdaşlarını, loru dildə desək, dostunu, düşmənin müəyyənləşdirməli idi. Düşmən məlum idi- işğalçı Ermənistan. Dostlar isə diqqətlə seçilməli, ölkəmizin mənafeyinə uyğun münasibətlər qurulmalı idi. Özü də bu proses olduqca gərgin beynəlxalq siyasi münasibətlərin qovğasında, təcavüzə məruz qalmış bir ölkədə reallaşmalı idi.

Balanslaşdırılmış siyasətin nəticələri

Azərbaycanın ilk prezidenti Ayaz Mütəllibovun buna vaxtı və imkanı çatmadı. O, hakimiyyətdə olduğu qısa müddət ərzində bəzi tədbirlər həyata keçirsə də, xalq hərəkatından siyasi təşkilata çevrilməkdə olan AXC respublikanın möhkəmləndirilməsinə imkan vermədi.

AXC-nin hakimiyyətə gəlişindən sonra xarici siyasət kursu baş-ayaq quruldu. Qınanılısı da deyildi. AXC-də dövlət idarəetmə təcrübəsi olan, beynəlxalq vəziyyəti dərinləndirən, dünyada və regionda gedən siyasi proseslərdən baş çıxaran kadrlar yox idi.

Üstəlik, ifrat millətçiliyin və utopik fikirlərin dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırılması həm xarici, həm də daxili vəziyyətimizi gərginləşdirdi. Belə ki, ölkə daxilində etnik qrupları qıcıqlandıran daxili siyasət, bu faktordan yararlanmağa çalışan xarici dairələrin əlinə gözəl bir fürsət verdi. Şimalda və cənubda etnik zəmində seperatçılıq hərəkatları, Gəncədə isə qiyam baş verdi.

Xarici siyasətdə qeyri-effektiv və optimal olmayan kurs götürüldü. Azərbaycan hakimiyyəti Rusiyanın və İranın arasında yerləşən gənc bir dövlət kimi rəşadətli siyasət yeridə bilmədi- buna analitik təhlil qabiliyyəti və strateji təfəkkür çatmadı.

Xarici və daxili siyasətdə hərçürməlik 1993-cü ilin ortalarına qədər davam etdi. Həmin ilin iyununda məlum proseslərdən sonra AXC hakimiyyətdən getməyə məcbur oldu. Hakimiyyətə dünyada tanınmış nüfuzlu siyasətçi, SSRİ Nazirlər Soveytinin sədrinin 1-ci müavini və SoviKP Siyasi Bürosunun üzvü olmuş

Heydər Əliyev gəldi.

Dünyanın ən qüdrətli dövlətinin faktiki olaraq 2-ci şəxsi funksiyasını yerinə yetirmiş siyasətçi üçün dünyada və regionda gedən prosesləri qiymətləndirib nəticə çıxarmaq, respublikanın maraqlarına uyğun siyasət yürütmək çətin olmadı.

Azərbaycanın zəif və kiçik bir respublika olduğunu nəzərə alıb, iri güc mərkəzlərinə qarşı mövqe tutmaq, əksinə onlarla siyasi-iqtisadi münasibətləri möhkəmləndirib dövlətimizin güclənməsi üçün vaxt qazanmaq lazım idi.

Aydın idi ki, Rusiya, ABŞ, Avropa kimi iri global oyunçular, həmçinin İran, Türkiyə kimi regional güclərlə balanslaşdırılmış siyasət aparılması yeganə mümkün variant idi.

Xüsusilə, yaxın sərhəd qonşularımız Rusiya və İranla korlanmış münasibətləri düzəltmək tələb olunurdu.

Lakin bunu anlamaq asan, həyata keçirmək işə çox çətin idi. Qaynar bir regionda böyük fəvqəldövlətlərin- ABŞ və Rusiyanın "mövqe döyüşləri" gedirdi. Hər iki fəvqəldövlət Cənubi Qafqazı, o cümlədən Azərbaycanı nüfuz dairəsində saxlamağa çalışırdı. Həm Moskvadan, həm də Vaşinqtondan Bakının konkret tərəf seçməsi tələb olunurdu.

Hər hansı bir tərəfə üstünlük vermək ağır nəticələrə gətirib çıxara bilərdi. Çünki hər iki fəvqəldövlət

və iqtisadi mövqeləri sürətlə güclənməyə başlamışdı. Ölkəmiz XXI əsrə ən azı yerləşdiyi mürəkkəb regionda güclü mövqeyə və proseslərə təsir rıçaqlarına malik dövlət kimi daxil oldu.

Azərbaycan artıq xarici politoloqların da etiraz etdiyi kimi, dünyada müstəqil siyasət yeridən dövlətlərdən birinə çevrilib. Son dövrlərdə dövlətimizin beynəlxalq mövqelərinin güclənməsi artıq şərtlərin Bakıdan diqqət edilməsini təmin edib.

İndi respublikamıza xaricdən təsir imkanları sıfıra enib. Bu təkə xarici siyasətin uğuru deyil, həm də daxili siyasətin uğurudur. İqtisadi müstəqilliyi siyasi müstəqilliyə çevi-

Ronaldoya heykəl qoyuldu

Hindistanın Qoa şəhərində Portuqaliya millisinin və "Mançester Yunayted"-in hücumçusu Kristiano Ronaldoya heykəl qoyulub. Qol.az xəbər verir ki, bununla bağlı şəkil ESPN-nin Tvitter səhifəsində paylaşılıb. Lakin heykəli heç də hamı bəyənəməyib. Şəkilə yazılan şərhlərdə heykəlin Ronaldoya oxşamadığı qeyd olunub.

Uşaqlara neçə yaşından dil öyrətmək lazımdır?

Bu gün uşaqlara erkən yaşından xarici dil öyrətmək dəb halı alıb. Bu, uşağın həm hər-tərəfli inkişaf etməsinə, həm də gələcəyi üçün faydalıdır. Lakin araşdırmalara görə, iki dildə danışan uşaqların çox vaxt nitqində problem olur.

Digər tərəfdən Azərbaycanda uşaqlara xarici dil birinci sınıfdən başlayaraq öyrədilir. Müasir valideynlərin təsəvvüründə məktəbdə təhsildən öncə uşaq rəsm çəkməyi, şahmat oynamağı öyrənməli, xoreoqrafiya ilə məşğul olmalı və əlbəttə ki, heç olmasa bir xarici dil, ən azından ingilis dilini öyrənməlidir. Bəs, əslində uşaqlara neçə yaşından dil öyrətmək lazımdır?

S?A mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Asif Cahangirovun fikirlərini öyrənməyə çalışıb: "Uşaqlara çoxlu dilin öyrədilməsi yaxşı bir haldır. Bir insan nə qədər çox dil bilsə, bu onun o qədər çox xeyrinədir. Amma bir məqam var ki, dil öyrənmək üçün təkçə müəllim və şagird olmamalıdır. Bir insanın dil öyrənməyi üçün gerek dil mühiti olsun. İkinci bir məqam isə tədqiqatlar göstərir ki, ümumiyyətlə riyaziyyat və ana dili fənlərini digər fənlərdən daha tez öyrənmək məqsədəuyğundur. Praktika göstərir ki, ümumiyyətlə xarici dili birinci sınıfdən yox, ikinci sınıfdən öyrənməyə başlanılmalıdır. Nəzərə alınmalıyıq ki, hazırda uşaqlar əvvəlcə bağça təhsili alırlar. Bağçada uşaqlar artıq ingilis dilindən müvafiq

şəkildə hazırlıq keçirlər. Ən əsası odur ki, dil öyrənmək düzgün metodika seçilsin, zəruri tədris vəsaitləri olsun və öyrədicisi mühit olsun".

Psixoloq Nuriyyə Quliyeva bildirib ki, uşaqlarda xarici dilin öyrədilməsini 3 yaşından sonra daha məqsədəuyğun hesab edilir: "Çünki uşaqlar 3 yaşına kimi öz ana dilini daha çox eşitməli və onda ana dilindən danışmaq vərdişi formalaşmalıdır. Tədqiqatlar da göstərir ki, bir evdə bir neçə dil danışılırsa, uşağa həm Azərbaycan, həm rus, həm də ingilis dili öyrədilməyə çalışırsa, bu, uşağın nitq gecikməsinə gətirib çıxarda bilər. Bu əslində fərdidir. Yəni hər uşağın mütləq bu hadisələr müşahidə olunur deyil bilmərik. Ona görə də 3 yaşına kimi uşağın öz ana dilində danışmağı vacibdir. Xarici dil üçün isə 3-10 yaş arası ən zi-yalı dövrdür. Uşağın beyni bu dövrlərdə xarici dili daha aktiv şəkildə mənimsəməyə meyillidir. Məsələn əgər, uşaq evdə Azərbaycan dilində danışılana sərbəst şəkildə anlama bilirsə, fikrini izah edə bilirsə, təbii ki, artıq digər dili öyrənməsi üçün demək olar ki, heç bir əngəl yoxdur. Artıq demək olar ki, birinci sınıfdən xarici dil tədris olunur. Düşünürəm ki, ən yaxşı halda ikinci sınıfdən xarici dil öyrədilməsinə başlamaq olardı. Çünki ikinci sinif elə bir dövrdür ki, artıq uşağın yazı, oxuma vərdişləri formalaşmış, məktəbə və uşaqlara adaptasiya olub".

Arzu Qurbanzadə

«SƏS» QƏZETİNƏ ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR AŞAĞIDAKI YAYIM ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

“BAKI AĞIRLAŞDIRICILAR” ASC-nin səhmdarlarının nəzərinə

22 fevral 2022-ci il tarixində saat 11.00-da “Bakı Ağırlaşdırıcılar” ASC-nin səhmdarlarının növbəti ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Yığıncağın gündəliyində aşağıdakı məsələlər durur:

1. Səhmdar cəmiyyətinin idarəetmə orqanlarının 2021-ci il üzrə maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti barədə hesabatlarının təsdiq edilməsi.

2. Səhmdar cəmiyyətinin mənfəət və zərərinin bölüşdürülməsi haqqında.
3. Direktorlar (Müşahidə) Şurasının tərkibinin və sədrinin seçilməsi.
4. İdarə Heyətinin və onun sədrinin seçilməsi.
5. Təftiş komissiyasının və onun sədrinin seçilməsi.
6. Hesablama komissiyasının və onun sədrinin seçilməsi.
7. Digər məsələlər.

Ünvan: Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu, Salyan şossesi 22-ci km,22A (zavodun inzibati binasında)

Əlaqə telefonu: 565 21 32

“Bakı Ağırlaşdırıcılar” ASC-nin İdarə Heyəti

Azərbaycan neftinin qiyməti 85 dolları ötüb

Azərbaycanın dünya bazarına çıxaraq satdığı “Azeri LT CIF” markalı xam neftin qiyməti 1.35 ABŞ dolları, yaxud 1,6 % artıb. SİA xəbər verir ki, “Azeri Light” markalı neftin bir barelinin qiyməti 85,57 ABŞ dolları təşkil edib. Xatırladaq ki, “Azeri LT CIF” neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 4600